

ДОСТОЙНСТВО

Насилието срещу жените: общоевропейско проучване

Резултатите накратко

FRA

EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS

В настоящия доклад са разгледани въпроси, свързани по-специално с правото на човешко достойнство (член 1), правото на неприкосновеност на личността (член 3), принципът на недискриминация, включително основаната на пол (член 21), правото на равенство между жените и мъжете (член 23), правото на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес (член 47), попадащи към дялове I („Достойнство“), III („Равенство“) и VI („Правосъдие“) от Хартата на основните права на Европейския съюз.

Europe Direct е услуга, предназначена да ви помогне да намерите отговори на въпросите, които си задавате за Европейския съюз.

Единен безплатен номер (*):
00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Информацията, както и повечето обаждания са безплатни (възможно е обажданията от мрежата на някои оператори, от обществени телефони или от хотели да бъдат таксувани).

Снимки: © Shutterstock; iStockphoto

Допълнителна информация за Европейския съюз можете да намерите в интернет (<http://europa.eu>).

FRA – Агенция на Европейския съюз за основните права
Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Виена – Австрия
Тел. +43 158030-0 – Факс +43 158030-699
fra.europa.eu – info@fra.europa.eu

Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2014 г.

ISBN 978-92-9239-374-8
doi:10.2811/56075

© Агенция на Европейския съюз за основните права, 2014 г.
Възпроизвеждането е разрешено, с изключение за търговски цели, при посочване на източника.

Насилието срещу жените: общоевропейско проучване

Резултатите накратко

Въведение

Настоящият доклад се основава на интервюта с 42 000 жени във всички 28 държави членки на Европейския съюз (ЕС). Той показва, че насилието срещу жените, и по-специално свързаното с пола насилие, което оказва непропорционално голямо въздействие върху жените, е много сериозно нарушение на правата на човека, което ЕС не може да си позволи да пренебрегне.

При проучването жените бяха запитани за преживяното от тях физическо, сексуално и психологическо насилие, включително случаите на насилие от страна на интимния партньор („домашно насилие“), както и за преследване, сексуален тормоз и ролята на новите технологии в изпитаните от жените случаи на злоупотреба. Освен това те бяха запитани за изпитано насилие в детска възраст. В резултат се очертава картина на голяма злоупотреба, която засяга живота на много жени, но за която на властите не се докладва систематично. Така например една от всеки 10 жени е била подложена на някакъв вид сексуално насилие от навършването на 15-годишна възраст, а една от всеки 20 е била изнасилена. Малко повече от една от всеки пет жени е била подложена на физическо и/или сексуално насилие от настоящ или бивш партньор и малко повече от една от всеки десет жени посочва, че е била подложена на някаква форма на сексуално насилие от човек на зряла възраст, преди да навърши 15-годишна възраст. От друга страна, като пример, само 14 % от жените са докладвали на полицията за своите най-сериозни инциденти на насилие от страна на интимния партньор, а 13 % са докладвали на полицията за преживените от тях най-сериозни случаи на насилие от страна на лице, което не им е партньор.

Имаше многократни призови в течение на няколко години от различни инстанции за всеобхватни данни относно насилието срещу жените, включително от различни председателства на Съвета на ЕС, органи за наблюдение, като Комитета на ООН за премахване на дискриминацията по отношение на жените, и Съвета на Европа. От публикуването на тези резултати става ясно, че е назрял моментът да бъде решен въпросът с насилието срещу жените въз основа на доказателствената база, предоставена от проучването за 28 държави. Бъдещи стратегии на ЕС относно равенството между половете биха могли да се основават на констатациите от проучването, когато разглеждат основните проблемни области във връзка с преживени от жени случаи на насилие. Резултатите от проучването представляват също така съществен стимул за държавите членки на ЕС, да ратифицират Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието срещу жените и домашното насилие (Истанбулската конвенция), както и за ЕС да проучи възможността за присъединяване към конвенцията. Констатациите освен това засилват необходимостта да се гарантира изпълнението на съществуващите мерки на ЕС за жертвите на престъпления, по-специално посредством Директивата на ЕС за жертвите. Те подчертават също така значението на целенасочени законодателни актове и политики на ЕС за справяне с насилието срещу жените, като например Европейската Заповед за осигуряване на защита и Регламента относно взаимното признаване на мерките за защита по граждански дела, които трябва да бъдат приложени на практика, за да бъдат ефективни.

Наред с ответните действия против насилието срещу жените на равнището на институциите и държавите членки на ЕС, действия за борба с насилието срещу жените трябва да бъдат предприети от различни субекти, в това число от работодателите, здравните специалисти и доставчиците на интернет услуги, за да посочим само някои от тях. Това е особено важно, тъй като много жени не докладват за преживените от тях злоупотреби на властите, така че в основната си част насилието срещу жените продължава да бъде скрито и в резултат на това срещу извършителите не се поемат мерки. Ето защо е необходимо да се проучат допълнителни начини за изобличаване и борба с насилието срещу жените. Публикуването на проучването и необходимите последващи действия на политиците и лицата, вземащи политически решения, могат да насърчат жените, които са били жертва на насилие и са запазили мълчание, да го нарушат. Това е особено важно в държавите и сред някои групи, където то не е още широко разпространено, жените да заговорят открито за преживяното лично от тях насилие, където малка част от инцидентите се докладват на властите и където насилието срещу жените не се разглежда като основен политически въпрос.

В обобщение, в настоящия доклад са представени първите резултати от най-всеобхватното до днес проучване на ниво ЕС (и глобално) на различните форми на насилие, преживени от жените. Надеждата е, че констатациите на доклада — четени наред с онлайн инструмента за изследване на данните, ще бъдат взети предвид от онези жени и мъже, които могат да се застъпят за и да инициират промени за справяне с насилието срещу жените.

И накрая, резултатите, представени в настоящия доклад, нямаше да бъдат възможни без участието в проучването на жени, които отделиха от времето си, за да говорят за своя личен и труден опит. За пръв път много от тях проговориха на някого за преживените от тях злоупотреби. FRA им изказва своята признателност за това.

Мортен Кярум
Директор

Кодове на отделните държави

Код на държавата	Държава
AT	Австрия
BE	Белгия
BG	България
CY	Кипър
CZ	Чешка република
DE	Германия
DK	Дания
EE	Естония
EL	Гърция
ES	Испания
FI	Финландия
FR	Франция
HR	Хърватия
HU	Унгария
IE	Ирландия
IT	Италия
LT	Литва
LU	Люксембург
LV	Латвия
MT	Малта
NL	Нидерландия
PL	Полша
PT	Португалия
RO	Румъния
SE	Швеция
SI	Словения
SK	Словакия
UK	Обединено кралство

Съдържание

ВЪВЕДЕНИЕ	3
ЗАЩО Е НЕОБХОДИМО НАСТОЯЩОТО ПРОУЧВАНЕ?	7
1 СТАНОВИЩА НА FRA, ОСНОВАВАЩИ СЕ НА КЛЮЧОВИ КОНСТАТАЦИИ	9
1.1. Общ обхват и естество на насилието срещу жените, включително насилието от страна на интимния партньор	9
1.2. Последици от физическото и сексуалното насилие срещу жените, включително насилието от страна на интимния партньор	11
1.3. Психологическо насилие срещу жените от страна на партньора	12
1.4. Случаи на преследване	12
1.5. Случаи на сексуален тормоз	13
1.6. Случаи на насилие в детска възраст	14
1.7. Страх от превръщането в жертва и последици от него	14
1.8. Нагласи към насилието срещу жените и осведомеността за него	15
2 КАКВО ПОКАЗВАТ РЕЗУЛТАТИТЕ?	17
2.1. Физическо и сексуално насилие	17
2.2. Последици от насилието	23
2.3. Психологическо насилие от страна на партньора	25
2.4. Преследване	28
2.5. Сексуален тормоз	30
2.6. Случаи на насилие в детска възраст	33
2.7. Страх от превръщането в жертва и последиците от него	36
2.8. Нагласи и осведоменост	36
ПЕРСПЕКТИВИ	41
ПРОУЧВАНЕТО НАКРАТКО	43

Защо е необходимо настоящото проучване?

Посочване на насилието срещу жените като злоупотреба с основните права в ЕС

Насилието срещу жените, което обхваща престъпления, оказващи непропорционално голямо въздействие върху жените, като сексуално посегателство, изнасилване и „домашно насилие“, е нарушение на основните права на жените относно достойнство, равенство и достъп до правосъдие. Последниците от него се простират извън кръга на онези жени, които са жертви на насилие, тъй като то засяга семействата, приятелите и обществото като цяло. Това изисква да се погледне критично на начина, по който обществото и държавата реагират на тази злоупотреба.

Лица от гражданското общество и междуправителствени организации, като Комитета на ООН за премахване на дискриминацията по отношение на жените и Съвета на Европа, положиха през последните десетилетия усилия да разкрият обхвата и естеството на насилието срещу жените. Инициативи на равнището на отделните държави членки на ЕС, подкрепиха този процес. Публикуването на данните от проучването на FRA доказва, че насилието срещу жените представлява голяма и широкообхватна злоупотреба с основните права, която засяга живота на много жени в ЕС.

Реагиране на необходимостта от данни

Поради голямото въздействие на насилието срещу жените, лицата, отговорни за разработването на политиката, и работещите в тази област в много държави членки на ЕС, все още трябва да преодолеят недостига на изчерпателни данни за мащаба и естеството на този проблем. Тъй като повечето жени не съобщават за насилието и не се чувстват насърчени да направят това от системите, които често се смятат за безполезни, официалните данни от наказателното правосъдие могат да регистрират само малобройните случаи, за които е докладвано. Това означава, че политическите и практическите ответни действия за справяне с насилието срещу жените невинаги се основават на достатъчно

обширна база данни. Докато някои държави членки на ЕС и отделни научноизследователски институции са предприели проучвания и други изследвания относно насилието срещу жените, в тази област все още липсват всеобхватни и сравними данни в целия ЕС спрямо други области, като заетостта, където някои държави членки събират данни във връзка с пола.

Общоевропейското проучване на FRA е в отговор на искането на данни относно насилието срещу жените от Европейския парламент, което Съветът на ЕС потвърди в заключенията си относно изкореняването на насилието срещу жените в ЕС. FRA извърши 42 000 лични интервюта със случайна извадка от жени във всичките 28 държави членки на ЕС. Резултатите от тези интервюта могат да се разглеждат заедно със съществуващи данни и пропуски в знанието на равнището на ЕС и на държавите членки.

Данни за информиране и подпомагане на законодателството и политиката

Мерките на европейско равнище, които могат да послужат за справяне с насилието срещу жените, включват Директива 2012/29/ЕС на ЕС за жертвите и Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието срещу жените и домашното насилие (Истанбулската конвенция). Директивата на ЕС за жертвите, приета през 2012 г., установява минимални стандарти относно правата, защитата и подпомагането на жертвите на престъпност в ЕС, като посочва изрично жертвите на свързаното с пола насилие, жертвите на сексуалното насилие и жертвите на насилието при близки взаимоотношения. Истанбулската конвенция, която бе приета през 2011 г., е първият правнообвързващ регионален инструмент, в който обстойно са разгледани различните форми на насилието срещу жените, като психологическо насилие, преследване, физическо насилие, сексуално насилие и сексуален тормоз. Конвенцията се очаква да влезе в сила след 10 ратификации.

Наред с тези окуражаващи развития в правната сфера, данните от общоевропейското проучване

на FRA относно насилието срещу жените показва, че повечето жени, които са жертви на насилие, не докладват за преживяното от тях нито на полицията, нито на някоя от организациите за подпомагане на жертвите. Това е преди всичко проблем в онези държави членки на ЕС, в които обсъждането и разкриването на лично преживените случаи на насилие не са все още норма. В резултат повечето жени, които са жертви на насилие, не се обръщат към съдебната система и други служби, което е по-често явление в държавите членки, където насилието срещу жените не е сред основните области на политическа интервенция. Поради това е ясно, че към настоящия момент нуждите и правата на жените в ЕС не се зачитат на практика.

Необходимо е следователно да се направи преглед на това до каква степен написаните закони съответстват с прилагането им на практика с оглед да се насърчи докладването, да се подобри отношението към жените като към жертви и да се осигурят достатъчно ресурси за целево подпомагане на жертвите. Данните от проучването показват тенденции на докладване за злоупотреба и причините за това жените да не докладват, които могат да бъдат изследвани във връзка с положението в отделните държави членки.

Становища на FRA – перспективи

Въз основа на подробните констатации от проучването FRA изготви редица становища, в които се предлагат различни начини за разпознаване и реагиране на насилието срещу жените. Сред тях са мерки извън тесните рамки на наказателното право, като се започне от секторите на заетостта и здравеопазването и се стигне до използване на новите технологии и включване на целеви инициативи за повишаване на осведомеността, които могат да насърчат докладването.

Тези становища се основават на предшествващи призови от органи като ООН и Съвета на Европа за предприемане на действия за борба с насилието срещу жените. За първи път становищата на FRA и предложенията за възможни перспективи се основават на база данни, събрана от преки интервюта с 42 000 жени във всички 28 държави членки на ЕС.

В обобщение, междуправителствените организации и гражданското общество от години призовават за солидни и всеобхватни данни за насилието срещу жените, необходими за формулиране на политиката и насочване на действията за справяне с тази злоупотреба с основните права. Публикуването на резултатите от проучването на FRA относно насилието срещу жените предоставят сега достъп за използването на тези данни във връзка с 28-те държави членки на ЕС.

1

Становища на FRA, основаващи се на ключови констатации

Резултатите от проучването показват, че насилието срещу жените е широко разпространена злоупотреба с основните права в целия ЕС, за която много често не се докладва. В отговор FRA формулира следните становища. Те имат за цел да помогнат на европейските и националните лица, вземащи политически решения, да въведат и приложат всеобхватни мерки за превенция и реагиране на свързаното с пола насилие срещу жените, по-специално в държавите членки, в които тези случаи на злоупотреба не се обсъждат и предотвратяват в достатъчна степен.

Следва кратко изложение на становища, които са обосновани по-подробно в края на всяка глава от доклада за основните резултати от проучването.

1.1. Общ обхват и естество на насилието срещу жените, включително насилието от страна на интимния партньор

Реагиране на мащаба и специфичното естество на физическото и сексуалното насилие срещу жените

- Мащабът и специфичното естество на физическото и сексуалното насилие, на което са подлагани жените в целия ЕС, изисква възобновяване на политическото внимание. Около 8 % от жените са били подложени на физическо и/или сексуално насилие през последните 12 месеца преди интервютата в рамките на проучването, а една от всеки три жени била подложена на някаква форма на физическо и/или сексуално посегателство от навършването на 15-годишна възраст.
- По-конкретно, сексуалното насилие е разпространено насилие, изискващо съгласувани действия отнасящи се до нагласите относно сексуалното насилие срещу жените. Една от всеки 10 жени е била подложена на някакъв вид сексуално насилие от навършването на 15-годишна възраст, а една от всеки 20 е била изнасилена след навършването на 15-годишна възраст.
- От жените, участвали в проучването, които заявяват, че са били подложени на сексуално насилие от лице, което не е партньор (от навършването на 15-годишна възраст), почти една от всеки 10 посочва, че в най-сериозния инцидент са участвали повече от един извършители. Необходимо е да се увеличи специализираната помощ за жертвите на сексуално насилие, което може да включва инциденти с участието на повече от един извършители.
- Резултатите от проучването показват, че младите жени, като група, са особено уязвими към превръщането им в жертва. Следователно младите жени се нуждаят от целенасочени мерки за предотванване от насилието срещу жените и повишаване на осведомеността относно него.
- Насилието срещу жените може да се разглежда като обществен проблем, будещ обща загриженост. Кампаниите и ответните действия относно насилието срещу жените трябва да бъдат насочени както към мъжете, така и към жените. Мъжете трябва да бъдат ангажирани по положителен начин в инициативи, противопоставящи се на начина, по който някои мъже използват насилието срещу жените.

- В Истанбулската конвенция на Съвета на Европа и Директивата на ЕС за жертвите се определят нови стандарти на отношение към жертвите на свързаното с пола насилие. Държавите членки на ЕС, могат да бъдат насърчени да ратифицират конвенцията. Като минимум, държавите членки на ЕС, трябва да преразгледат своето законодателство, за да се гарантира, че то е в съответствие с конвенцията и директивата.

Реагиране на мащаба и специфичното естество на насилието срещу жените от страна на интимните партньори

- Мащабът на насилието от страна на интимния партньор изисква възобновено насочване на политическия фокус на равнището на ЕС и на неговите държави членки. От жените, които имат или са имали връзка с мъж, 22 % са били подложени на физическо и/или сексуално насилие. За да реагира ефективно на злоупотребата при връзките, държавата трябва да отговори на насилието от страна на интимния партньор по-скоро като на обществен, отколкото като на частен проблем.
- От участвалите в проучването жени, които посочват, че са били изнасилени от настоящия си партньор, около една трета (31 %) заявяват, че са имали шест или повече инциденти на изнасилване от страна на своя партньор. Изнасилването от съпруга е реалност за редица жени, а много от тях са били многократно подложени на него. Това налага законодателството в държавите членки на ЕС, да третира омъжените жени като жертви на изнасилване на равни начала с неомъжените жени.
- Данните показват, че значителен брой жени продължават да бъдат уязвими към злоупотреба след връзки, в които е имало насилие. На тях трябва да им бъде предложена защита. Европейската заповед за осигуряване на защита и Регламентът относно взаимното признаване на мерките за защита на жертвите по граждански дела трябва да бъдат преразгледани съвременно с оглед на тяхното въздействие върху безопасността на жените.
- Резултатите от проучването на FRA показват зависимост между злоупотребата с алкохол от страна на партньора на жената и увеличеното насилие. Злоупотребата с алкохол трябва да бъде посочена и разглеждана като фактор, допринасящ за насилието срещу жените от страна на мъжете в интимните връзки. Националните мерки за предотвратяване на насилието следва да бъдат насочени към справяне със злоупотребата с алкохол. Производителите на алкохолни напитки могат да

подкрепят такива мерки, като насърчават отговорната консумация на алкохол. Същевременно може да се помисли за систематично събиране на данни от полицията за злоупотребата с алкохол във връзка с инцидентите на домашно насилие.

- Трябва да се разгледат характеристиките и поведението на извършителите с оглед проучване на възможните рискови фактори, допринасящи за насилието в интимните връзки. Така например проучването показва въздействието на контролиращото поведение на някои мъже в интимните връзки, като налагане на ограничения на използването на финансови средства от жената или на срещите ѝ с приятели и родственици. Като изследват характеристиките и поведението на извършителите, вниманието на работещите в тази област може да бъде привлечено от фактори, които да са предупредителен сигнал за насилие.
- Много жени, които са жертви на насилие от страна на интимния партньор, са подложени на многократни инциденти на насилие в интимните си отношения. Държавите членки на ЕС, следва да бъдат насърчени да преразгледат своето законодателство по отношение на способността му да отчита и да реагира ефективно на въздействието на повторното превръщане в жертва върху живота на много жени, тъй като то е отличителна характеристика на насилието от страна на интимния партньор.

Гаранция, че политиките се основават на широка база данни

- Всеобхватни данни относно преживените от жените случаи на насилие са от решаващо значение за разработването и наблюдението на политики за борба с насилието срещу жените.
- Кампаниите за повишаване на осведомеността относно насилието срещу жените трябва да се основават на точни данни, за да се гарантира, че насочват посланията си към съответната публика. Същевременно тези кампании могат да насърчават открити обсъждания относно насилието срещу жените. Подобни обсъждания могат в крайна сметка да увеличат случаите на докладване пред органите и службите за подпомагане на жертвите.
- Налице е очевидна необходимост от подобряване и хармонизиране на събирането на данни относно насилието срещу жените, както в държавите членки на ЕС, така и между тях, с оглед на по-ефективно използване на данните за справяне с тази общоевропейска злоупотреба. В обхвата на компетенциите на ЕС следва да се положат усилия за събиране на

данни в ключови области, в които жените са подложени на насилие, например като Евростат поеме водещата роля въз основа на добрите практики, установени в държавите членки за събиране на данни относно насилието срещу жените.

1.2. Последници от физическото и сексуалното насилие срещу жените, включително насилието от страна на интимния партньор

Преодоляване на недостатъчното докладване пред полицията и други служби

- Процентите на докладване за инцидентите на насилие срещу жените пред полицията и други служби са ниски и трябва да бъдат повишени. Между една от всеки три жертви на насилие от страна на партньора и една от всеки четири жертви на насилие от страна на лице, което не им е партньор, докладват за последния си сериозен инцидент на полицията или на друга служба. По-високите проценти на докладване на насилие от страна на партньора отразяват факта, че жените често са подложени на няколко случая на злоупотреба от страна на партньора, преди да решат да докладват, докато инцидентите на насилие от страна на лице, което не им е партньор, по-често се оказват еднократни.
- Неудовлетворението на жертвата от полицията трябва да бъде преодоляно, по-специално като се прилагат и следят на практика разпоредбите, установени за жертвите съгласно Истанбулската конвенция и Директивата на ЕС за жертвите. Необходимо е да бъдат преразгледани различни модели на полицейска намеса, за да се прецени до каква степен те защитават жертвите и задоволяват нуждите им на практика.

Роля на здравните служби

- Здравните специалисти могат да изпълняват по-важна роля за идентифициране и оказване на помощ за предотвратяване на случаите на насилие срещу жените. Така например от проучването се вижда, че бременните жени са уязвими към насилие; от жените, които са били подложени на насилие от бивш партньор и са били бременни по време на тази връзка, 42 % са били подложени на насилие от този партньор по време на бременността си.

- Необходимо е да бъдат изяснени правилата за поверителност, така че здравните специалисти да могат да се отзовават и да докладват за случаите на злоупотреба. В подкрепа на тази теза проучването показва, че 87 % от жените смятат за приемливо лекарите да задават рутинно въпроси относно евентуално насилие, ако пациентите имат определени наранявания или характеристики. Същевременно рутинните въпроси от страна на здравните специалисти във връзка с признаци на насилие трябва да са съставени така, че да гарантират въвеждането на подходящи начини за контрол, които да установят евентуална възможност за злоупотреба от страна на самите здравни специалисти.

Роля на специализираните служби за оказване на помощ на жертвите

- В сравнение с броя на жените, които са се обърнали към здравните служби след преживяно насилие, малко жени са потърсили организации за оказване на помощ на жени или приюти за жени след най-сериозния инцидент на физическо и/или сексуално насилие. Така например, докато една трета от жените са потърсили лекар, здравен център или болница във връзка с най-сериозния инцидент на сексуално насилие от страна на партньор, само 6 % са се обърнали към приют за жени и 4 % – към организация за оказване на помощ на жертвите. Тази констатация показва, че докладването на жените зависи от няколко фактора: осведомеността за тези служби, която зависи от това в коя част на държавата живее жената и от наличността на такива служби близо до нея; ресурсите, с които разполагат тези организации и които влияят на възможностите им да предоставят услуги; и от най-непосредствените нужди на жените, които може да са насочени главно към здравните служби. В съответствие с Директивата на ЕС за жертвите и Истанбулската конвенция налице е неотложна необходимост в целия ЕС за увеличаване на ресурсите за специализираните служби за подпомагане на жертвите, които могат да отговорят на нуждите на жените, станали жертви на насилие.
- Приблизително една от всеки четири жертви на сексуално посегателство от страна на партньора или на лице, което не им е партньор, не се е обърнала към полицията, нито към друга организация след най-сериозния инцидент поради чувства на срам и унижение. Реакциите на превръщането на жените в жертва, които засилват отрицателните културни навици за хвърляне на вината върху жертвата, трябва да срещнат твърд отпор. Нужно е следователно специализираните служби за оказване на помощ да задоволяват нуждите на жертвите, изпитващи отрицателни чувства

след превръщането им в жертви, които могат да включват самообвинение и чувство на срам.

- Данните са от съществено значение с оглед да се прецени дали нуждите на жертвите се задоволяват на практика от различните служби и да се определи най-ефикасният начин за изразходване на ресурсите за подпомагане на жертвите.

Съвместни ответни действия към насилието срещу жените

- Ефективността на настоящото законодателство, политическите инициативи и намесите на лицата, прилагащи политиките на практика, може да се прецени въз основа на събраните на място данни относно готовността на жените да докладват за злоупотреба и удовлетворението им от предоставената им услуга. Тъй като в много държави членки на ЕС, е налице докладване на по-малък брой случаи, необходими са многоведомствени механизми за ответни действия към насилието срещу жените за ефективно задоволяване на нуждите и гарантиране на правата на жените.
- Междуинституционалното сътрудничество е от голямо значение за хармонизираното и ефективно събиране и обмен на данни относно случаите на насилие срещу жените.

1.3. Психологическо насилие срещу жените от страна на партньора

Отчитане на мащаба и специфичното естество на психологическото насилие от страна на партньора и съответно реагиране

- Психологическото насилие от страна на партньорите е широко разпространено и трябва да бъде взето под внимание поради оказваното от него въздействие. Така например резултатите от проучването показват, че две от всеки пет жени (43 %) са били подложени на някакъв вид психологическо насилие от страна на настоящ или бивш партньор. Както се вижда от само няколко примера, това включва 25 % от жените, които са били подценявани или унижавани в частния си живот от своите партньори, 14 %, чиито партньори са ги заплашвали с физическа разправа, и 5 %, чиито партньори са им забранявали да излизат от дома, вземали са ключовете от колата им или са ги заключвали.
- От жените, които имат понастоящем връзка, 7 % са били подложени на четири или повече

различни форми на психологическо насилие. Многократните и повтарящи се форми на психологическо насилие от страна на интимните партньори трябва да бъдат окачествени като нахвърляване на самостоятелността на жените, което е равностойно на загубата на независим личен и семеен живот.

- Работодателите и профсъюзите следва да обсъдят предприемането на учебни дейности за повишаване на осведомеността на ръководните служители с оглед да им помогнат да установят и да реагират на нуждите на работещите, които страдат от психологически контролиращо поведение на партньора.
- Полицията и други компетентни държавни служби следва да бъдат обучени да разпознават и разбират въздействието на психологическата злоупотреба върху жертвите.
- Контролиращото и неправомерно поведение на нарушителите може да принуди полицията да се намеси пряко за защита на жертвите и насочването им към служби за подпомагане на жертвите, вместо да чакат жертвата сама да потърси помощ. Успоредно с това има нужда от служби, които да се заемат с извършителите за справяне с психологически неправомерното им поведение, наред с овладяване на евентуални прояви на насилие.
- На равнището на държавите членки на ЕС, следва да бъде преразгледано законодателството, за да се прецени дали обхваща различните форми и въздействия на многократната психологическа злоупотреба с жертвите, която – както показват резултатите от проучването, често е съпроводена от физическа и/или сексуална злоупотреба при съвместния живот.

1.4. Случаи на преследване

Подобрения в закона и в практиката на ответните действия при преследване

- Резултатите от проучването показват, че една от всеки пет жени е била обект на някакъв вид преследване от навършването на 15-годишна възраст, като 5 % са били подложени на него през 12-те месеца, предхождащи проучването. За три от всеки четири случая на преследване, обхванати от проучването, полицията обаче така и не научава. Когато преследването се признава като такова от националното законодателство, жените следва да бъдат насърчавани да докладват, когато то е налице. Същевременно използването и ефективността на правните разпоредби относно

преследването следва да бъдат преразгледани на равнище държави членки. Държавите членки на ЕС, които нямат всеобхватно законодателство относно преследването, следва да бъдат насърчени да въведат законодателство, което да отговаря на нуждите на жертвите.

- Жертвите на преследване следва да получават адекватна защита от държавата основана на вида защита, създадена в отговор на случаите на домашно насилие.
- Тъй като една от всеки 10 жени е била преследвана от бивш партньор, службите за оказване на помощ следва да се отнасят със заострено внимание към действителните случаи на преследване след прекъсване на връзките, така че тези модели на поведение да не останат извън зрителното им поле.
- Една от всеки пет жени, които са били обект на преследване, посочва, че то е продължило повече от две години. Както и при физическото и сексуалното насилие, емоционалните и психологическите последици от преследването могат да бъдат дълготрайни и оставящи дълбоки следи. Ето защо трябва да има специализирани служби за подпомагане на жертвите, които да могат да оказват помощ на жертвите на преследване.

Ролята на интернет и социалните медии

- 23 % от жертвите на преследване посочват при проучването, че им се е наложило да сменят адреса на електронната си поща или телефонния си номер заради най-сериозния случай на преследване. Платформите в интернет и социалните медии следва да предприемат стъпки за проактивно съдействие на жертвите на преследване да докладват за злоупотребата; те следва също така да бъдат насърчени проактивно да се обръщат към поведението на извършителите. Успоредно с това е добре полицията да бъде насърчена да разпознава и разследва рутинно случаите, при които е налице информационно преследване („сайбърстокинг“).

1.5. Случаи на сексуален тормоз

Насърчаване на осведомеността и докладването за сексуален тормоз

- Сексуалният тормоз е широко разпространено и обичайно преживяване за много жени в ЕС. Така например една от всеки пет жени е била

подложена на нежелателен допир, прегръдка или целуване от навършването на 15-годишна възраст, а 6 % от всички жени са били подложени на този вид тормоз най-малко шест пъти от навършването на 15-годишна възраст. От жените, които са били подложени на сексуален тормоз поне един път от навършването на 15-годишна възраст, 32 % посочват колега, началник или клиент като извършител(и). В отговор организациите на работодателите и профсъюзите следва да повишат осведомеността за сексуалния тормоз и да насърчат жените да докладват за инцидентите.

- Резултатите от проучването показват, че сексуалният тормоз срещу жените се дължи на редица различни извършители и може да включва използването на „нови“ технологии. Една от всеки 10 жени е била обект на неуместни аванси в социални уебсайтове или са ѝ били изпращани сексуални имейли или текстови съобщения (SMS). Тези видове сексуален тормоз засягат непропорционално много младите жени. Държавите членки на ЕС, трябва да преразгледат наличния обхват от законодателни и политически мерки в отговор на сексуалния тормоз, като си дадат сметка, че той може да се случва при различни условия и да използва различни средства, като интернет или мобилни телефони. Както и при информационното преследване, добре е полицията да бъде насърчена да разпознава и разследва рутинно случаите, при които е налице информационен тормоз.

Уязвимост на работещите жени, съпоставена с тази на останалите жени

- Между 74 % и 75 % от жените професионалисти или на ръководни длъжности са били подложени на сексуален тормоз през живота си, а една от всеки четири от тези жени е била обект на сексуален тормоз през 12-те месеца, предхождащи проучването. Трябва да бъде отчетен фактът, че жените професионалисти на ръководни и други високи длъжности са изложени на риск от сексуален тормоз. Това може да се дължи на различни причини, като например експозиция на работната среда и ситуации, при които те са изложени на повишен риск от злоупотреба, както и на възможността жените професионалисти да имат по-точна представа какво представлява сексуалният тормоз. Работодателите и други организации трябва да повишат осведомеността и да предприемат практически инициативи за разпознаване и преодоляване на реалния сексуален тормоз, изпитван от жените с различен професионален опит и образование и намиращи се в различни условия на работната среда.

Предоставяне на данни за установяване на сексуалния тормоз и борба с него

- Административните данни и съществуващите проучвания относно работата и образованието следва да бъдат разширени и да включват редовни и подробни въпроси за сексуалния тормоз. Данните от тях могат да се използват за информиране на политиките и мерките за справяне с тази злоупотреба.

1.6. Случаи на насилие в детска възраст

Мащаб на злоупотребите в детска възраст и недостатъчното докладване за тях

- Малко повече от една от всеки 10 жени (12 %) е била подложена на някаква форма на сексуална злоупотреба или инцидент от страна на лице на зряла възраст преди навършването на 15-годишна възраст. Тези форми на злоупотреба обикновено включват лице на зряла възраст, което излага гениталиите си (8 %) или докосване на гениталиите или гърдите на детето (5 %). При крайните случаи 1 % от жените посочват, че са били принуждавани към полов акт с лице на зряла възраст, когато са били деца.
- Около 27 % от жените са били подложени на една или друга форма на физическа злоупотреба в детска възраст (преди навършването на 15-годишната си възраст) от страна на лице на зряла възраст.
- ЕС трябва да насочи наново вниманието си към широко разпространената и недостатъчно докладвана злоупотреба, на която жените са били подложени, когато са били деца. Така събраните данни могат да се използват за справяне със злоупотреби към децата както в миналото, така и в настоящето.

Характеристики на злоупотребата

- В 97 % от случаите на сексуално насилие в детска възраст извършителят е бил от мъжки пол, докато при случаите на физическо насилие едва малко повече от тях се дължат на мъже, отколкото на жени.
- Необходими са подробни данни относно злоупотребите в детска възраст, включително проучвания, които могат да обхванат недокладвани случаи на злоупотреба, за установяване

и потвърждаване на фактическите характеристики на злоупотребите, които да се използват за целенасочени мерки за предотвратяване на злоупотребите, защита на жертвите и наказване на нарушителите.

Ответни мерки на злоупотребите в детска възраст

- Резултатите показват, че 30 % от жените, които са станали сексуална жертва на бивш или настоящ партньор, са били подложени на сексуално насилие и в детството си, докато 10 % от жените, които не са станали сексуална жертва по време на настоящата си или бившата си връзка, посочват случаи на сексуално насилие в детството си. Същевременно 73 % от майките, които са били жертви на физическо и/или сексуално насилие от страна на партньора, посочват, че поне едно от децата им е узнало за извършването на такова насилие. Програмите следва да са насочени към децата и семействата, изложени на риск от насилие, за да бъде спрян цикълът на злоупотреби.
- В съответствие с Истанбулската конвенция държавите членки на ЕС, следва да бъдат насърчени да преразгледат своето законодателство, за да подложат на преоценка основанията за сроковете, където има такива, за докладване на злоупотреба, извършена в детска възраст.
- Много важно е да се съберат данни, основаващи се на собствените преживявания на децата, с оглед да бъдат формулирани политики и действия за превенция и защита на децата от злоупотреба.

1.7. Страх от превръщането в жертва и последици от него

Страхът от свързаното с пола насилие засяга свободата на движение на жените

- Проучването сочи, че половината от всички жени избягват определени ситуации или места, поне понякога, поради страх от физическо или сексуално посегателство. За сравнение, както се вижда от съществуващи проучвания за цялото население относно престъпността и превръщането в жертва, страхът на мъжете от престъпността и последиците от него за живота им е по-принцип по-малък от този при жените. Страхът на жените от престъпността – и по-специално страхът им от свързаното с пола насилие, трябва да бъде отчетен и да се вземат мерки за преодоляването му на равнището на ЕС и на държавите членки, както

и на местно равнище, поради отрицателното му въздействие върху ежедневната свобода на движение на жените.

Повишените равнища на страха може да са признак на злоупотреба

- Много жени, които посочват повишени равнища на страх от посегателство, обикновено са били подложени на високи равнища на физическо или сексуално насилие. Тъй като е възможно повишените равнища на страх да бъдат признаци на злоупотреба, здравните специалисти и други работещи в тази област могат да бъдат насърчавани, когато е уместно, да задават въпроси и да събират информация относно страха от превръщането в жертва с цел да установят евентуална злоупотреба.

1.8. Нагласи към насилието срещу жените и осведомеността за него

Повишаване на осведомеността за насилието срещу жените

- Жените възприемат насилието срещу жени като често или рядко явление в своите държави в зависимост от личния си опит с насилие от страна на партньора или на лице, което не им е партньор, от осведомеността си относно други жени, които са жертви на насилие, и относно кампании за справяне с насилието срещу жените. Взаимодействието между тези фактори трябва

да се вземе под внимание при разработването на политики за повишаване на осведомеността относно насилието срещу жените при различни условия и сред различни групи жени.

- Целенасочените кампании на равнището на държавите членки на ЕС, са много важен фактор за повишаване на знанието на жените (и на мъжете) относно свързаното с пола насилие, за насърчаване на докладването, защита на жертвите и работата за неговото предотвратяване.

Гарантиране на практическото изпълнение на очакванията за предоставяне на услуги

- Жените, които са жертви на насилие, рядко докладват за него на специализираните служби. За да може кампаниите за повишаване на осведомеността относно насилието срещу жените и за насърчаване на докладването да имат успех, трябва да бъдат създадени специализирани служби, които да разполагат с достатъчно ресурси за посрещане на нуждите на жертвите.

Гарантиране, че кампаниите се основават на налични данни относно насилието срещу жените

- При липсата на данни на равнище държави членки на ЕС, резултатите от проучването на FRA относно насилието срещу жените могат да се използват за повишаване на осведомеността и за действия на държавите членки на ЕС, във връзка с това насилие.

ТЪЛКУВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

Докладваните равнища на насилие варират между държавите членки. Допълнителни подробности са дадени в онлайн инструмента за изследване на данните, съпътстващ настоящия доклад. Ето някои възможни обяснения за тези разлики.

Отчитане на разликите между държавите

Както официалните данни на наказателното правосъдие за докладваните престъпления показват значителни разлики между държавите, така големи разлики между държавите често има и в равнищата на докладваните случаи на превръщане в жертва, когато хората участват в интервюта за проучване относно превръщането в жертва. Това се отнася до престъпленията изобщо, и по-специално до инцидентите на насилие срещу жените, които са особено чувствителни теми на разговор в рамките на едно проучване.

Разликите между държавите в разпространението на докладваните случаи на насилие в проучването на FRA следва да се разглеждат във връзка с различни фактори. Така например официалните

данни за престъпността показват значителни разлики между държавите в равнищата на общото насилие, включително в равнищата на насилие срещу жените, където такива данни са на разположение. В данните от проучванията за общата престъпност, както и от проучванията конкретно за насилието срещу жените, винаги има разлики между държавите по отношение на степента на насилие. От друга страна, проучването на FRA показва по-малко разлики между държавите членки на ЕС, по отношение на степента на домашно насилие, отколкото в проучването на Световната здравна организация (СЗО) в 10 държави относно здравето на жените и домашното насилие (данни, събрани през периода 2000–2003 г.). При съпоставяне на резултатите от проучването на FRA относно разпространението на изнасилването с тези на проучването на САЩ относно националното насилие от страна на интимния партньор и сексуалното насилие, обхващащо всички 50 щата (данните са събрани през 2010 г.), има по-малки разлики между държавите членки на ЕС, отколкото между американските щати. Резултатите от проучването на FRA съответстват също така до голяма степен на резултатите от съществуващите национални проучвания относно насилието срещу жените в държавите членки на ЕС, където такива има на разположение.

Възможни обяснения за разлики между държавите

Въпреки че разлики между държавите в резултатите от проучването относно степента на насилието срещу жените следва да се очакват в съответствие с други констатации на проучвания, по-трудно е да се обяснят и обобщат тези разлики между 28 различни държави. По-долу са дадени пет възможни обяснения за наблюдаваните разлики между държавите в степента на разпространение на насилието срещу жените. Те изискват допълнителни изследвания, за да бъдат потвърдени, и могат да се разглеждат във връзка с други възможни обяснения на национално равнище.

- 1) В различните държави може да е по-приемливо или по-неприемливо от културна гледна точка да се говори с други хора за преживени случаи на насилие срещу жени. Когато се разглеждат резултатите от проучването, трябва да се има предвид възможността, че в обществата, в които насилието от страна на интимния партньор се счита до голяма степен за личен въпрос, инцидентите на насилие срещу жените е малко вероятно да бъдат споделяни с членове на семейството и приятели, а и рядко се докладват на полицията. Подобна резервираност може да бъде пречка да се говори с интервюиращите в рамките на проучването.
- 2) Равенството между половете може да доведе до по-високи равнища на разкриване на случаите на насилие срещу жените. Инцидентите на насилие срещу жените е по-вероятно да бъдат открито обсъждани и да срещнат отпор в обществата с по-голямо равенство.
- 3) Експозицията на жените на рискови фактори на насилие може да бъде изследвана на равнището на държавите членки по отношение на факторите, които могат да увеличат експозицията на насилие. Тук се включват моделите на заетост (работа извън дома), както и моделите на социализация и начин на живот (излизане и срещи).
- 4) Разликите между държавите по отношение на общите равнища на престъпността, свързана с насилие, трябва да се разглеждат заедно с констатациите относно насилието срещу жените. Например по-голямата урбанизация в дадена държава членка е свързана обикновено с по-висока степен на престъпност.
- 5) В проучването бяха разкрити доказателства за връзката между навиците на употреба на алкохол на извършителите и изпитаното от жените насилие от страна на интимния партньор („домашно насилие“). Различните навици на употреба на алкохол в държавите членки могат да помогнат за обяснението на някои аспекти на насилието срещу жените, които, от своя страна, трябва да се разглеждат заедно с моделите на насилствено поведение на отделните извършители, които е възможно да не се ограничават до насилието срещу жените.

Тези и други фактори се нуждаят от допълнително изследване, когато се разглеждат констатациите на равнището на отделните държави членки.

2

Какво показват резултатите?

В следващия раздел е изложен подбор от ключови констатации на проучването, отразяващи основните области, включени в обхвата на въпросника.

Докладът за основните резултати от проучването и онлайн инструментът за изследване на данните представят подробно констатациите на доклада, като онлайн инструментът дава възможност на ползвателя да извлича данни по различни начини.

Въпроси относно преживяно насилие от навършването на 15-годишна възраст, преди навършването на тази възраст и през 12-те месеца, предхождащи интервюто в рамките на проучването

Участие в проучването взеха жени на възраст от 18 до 74 години. С оглед да бъдат отделени инцидентите, станали в детска възраст, и въз основа на установената практика на проучванията, във въпросите на проучването беше заложена 15-годишната възраст, като жените бяха приканени да помислят за инциденти, станали преди или след навършването на тази възраст.

При различните проучвания се избират различни разграничителни възрасти за формулиране на въпросите от проучването. В това отношение проучването на FRA е в съответствие с проучването на Световната здравна организация (СЗО) относно здравето на жените и домашното насилие, при което за разграничителна възраст също е избрана възрастта от 15 години.

При проучването на FRA жените бяха приканени да разграничат инцидентите, случили се от навършването на 15-годишна възраст (обхващащи целия им живот), и през дванадесетте месеца, предхождащи интервюто в рамките на проучването. Когато жените бъдат приканени да помислят за последните 12 месеца, това им помага да направят разлика

между неотдавнашни събития и събития, станали може би в далечното минало. Така се предоставят и данни с непосредствено значение за политиките във връзка с настоящата практика, като например полицейски действия в отговор на нуждите на жертвите.

2.1. Физическо и сексуално насилие

► Физическо насилие:

Приблизително 13 милиона жени в ЕС са били подложени на физическо насилие в течение на 12-те месеца, предхождащи интервюта в рамките на проучването. Това отговаря на 7 % от жените на възраст от 18 до 74 години в ЕС.¹

► Сексуално насилие:

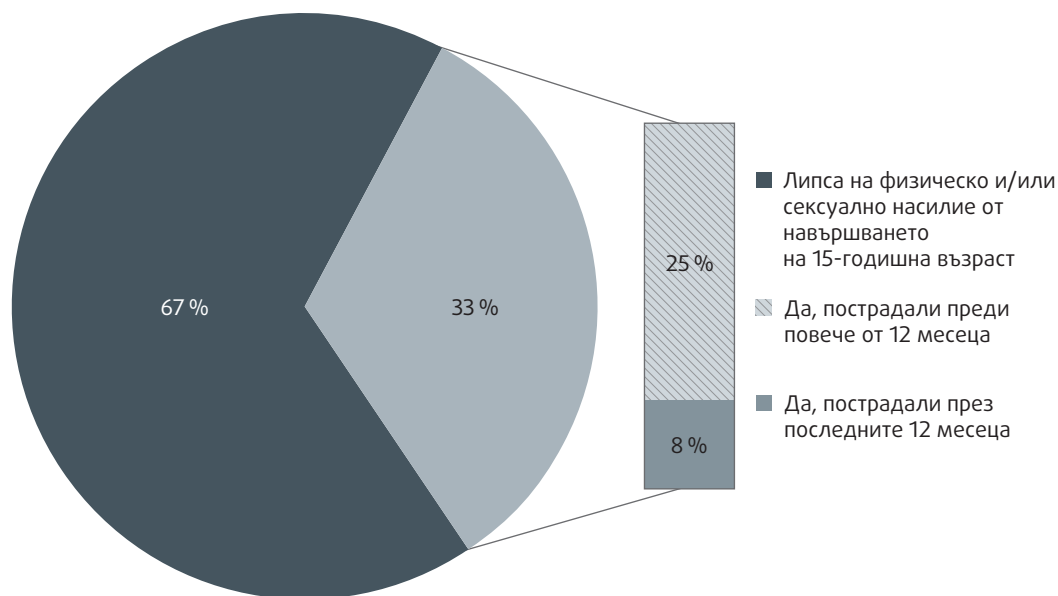
Приблизително 3,7 милиона жени в ЕС са били подложени на сексуално насилие в течение на 12-те месеца, предхождащи интервюта в рамките на проучването, което отговаря на 2 % от жените в ЕС на възраст от 18 до 74 години.

Общо разпространение на физическото и сексуалното насилие

- Една от всеки три жени (33 %) е била подложена на физическо и/или сексуално насилие от навършването на 15-годишна възраст.
- Приблизително 8 % от жените са били подложени на физическо и/или сексуално насилие през 12-те месеца, предхождащи интервюто в рамките на проучването (фигура 1а).

¹ Съгласно онлайн базата данни на Евростат 186 590 848 жени на възраст от 18 до 74 години са живели в ЕС-28 към 1 януари 2013 г., вж.: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database (код за данните demo_pjan, данни, извлечени на 16 август 2013 г.).

Фигура 1а: Жени, подложени на физическо и/или сексуално насилие от 15-годишна възраст през 12-те месеца, предхождащи интервюто в рамките на проучването, ЕС-28 (%)

Забележка: На базата на всички респонденти (N = 42 002).

Източник: Набор данни от проучването на FRA относно основното на пола насилие срещу жените, 2012 г.

- От всички жени, които имат (настоящ или бивш) партньор, 22 % са били подложени на физическо и/или сексуално насилие от страна на партньора от навършването на 15-годишна възраст (таблица 1).

Каре 1: Въпроси на проучването – физическо и сексуално насилие

Физическо насилие

Откакто сте навършили 15-годишна възраст досега/през последните 12 месеца, колко често някой:

- ви е бутал или блъскал?
- ви е удрял шамари?
- ви е хвърлял твърд предмет по вас?
- ви е хващал или дърпал за косата?
- ви е удрял с юмрук или с твърд предмет, или ви е ритал?
- ви е причинил изгаряния?
- се е опитал да ви задуши или удуши?
- ви е порязвал или намушквал, или е стрелял по Вас?
- ви е блъскал главата в нещо?

Сексуално насилие

Откакто сте навършили 15-годишна възраст досега/през последните 12 месеца, колко често някой:

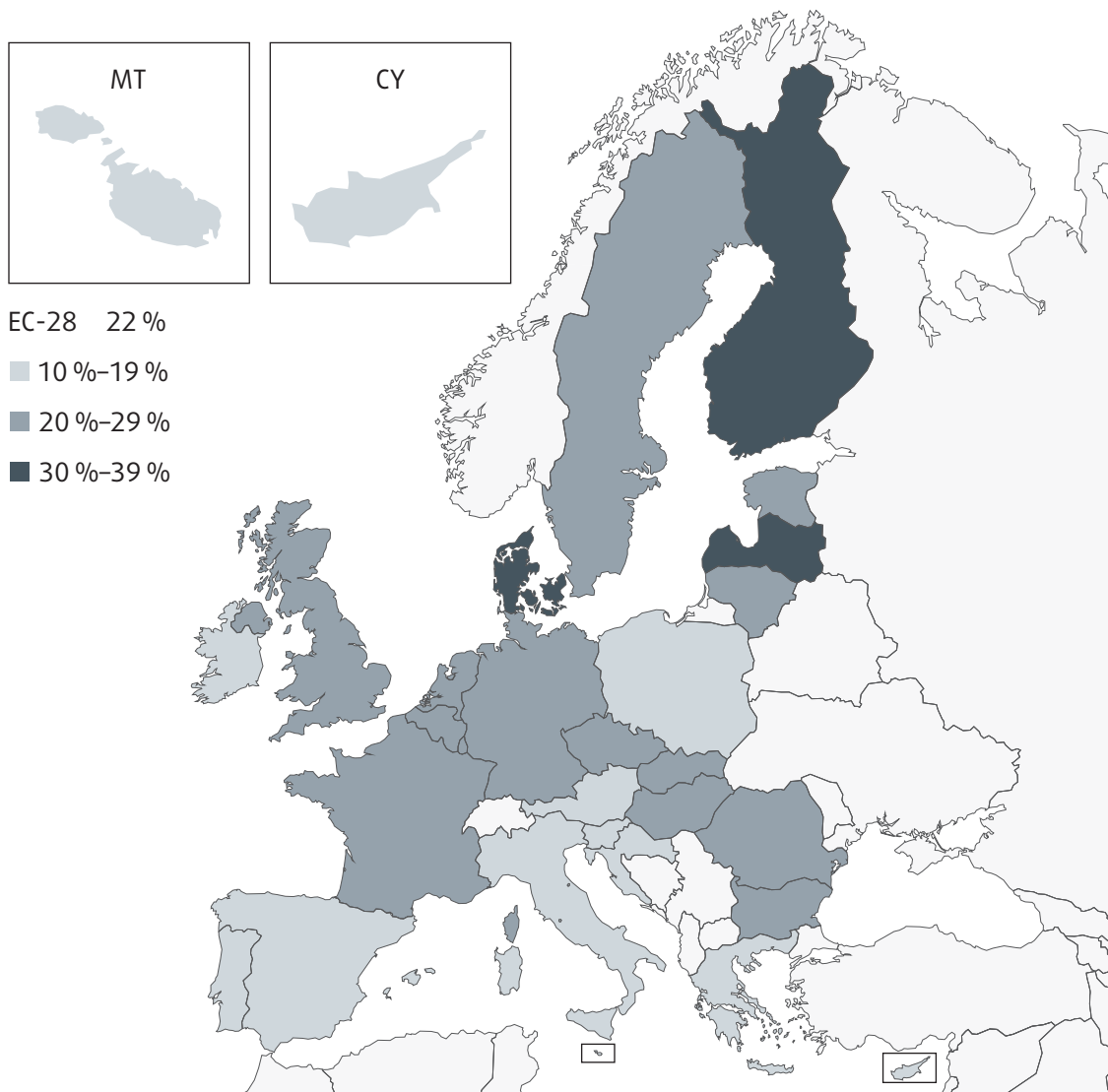
- ви е принуждавал към полов акт, като ви е притискал или ви е наранявал по някакъв начин? [ПРИ НЕОБХОДИМОСТ: Под „полов

акт“ имаме предвид принудителен орален секс, принудително анално или вагинално проникване]

- освен това се е опитвал насилствено да осъществи сексуален контакт, държейки или наранявайки ви по някакъв начин? [ПРИ НЕОБХОДИМОСТ: Под „полов акт“ имаме предвид принудителен орален секс, принудително анално или вагинално проникване]
- освен това ви е карал да участвате в каквато и да е форма на сексуално действие, в което вие не сте имали желание да участвате или вие е било невъзможно да откажете?
- или сте се съгласили да участвате в сексуално действие, защото сте се страхували от това, което може да се случи, ако откажете?

Въпросите относно физическото и сексуалното насилие бяха зададени поотделно във връзка с настоящия партньор, бившия партньор и други лица.

Фигура 16: Физическо и/или сексуално насилие от страна на партньора от навършването на 15-годишна възраст, ЕС-28 (%)

Източник : Набор данни от проучването на FRA относно основаното на пола насилие срещу жените, 2012 г.

Таблица 1: Жени, които са били подложени на физическо и/или сексуално насилие от страна на настоящия или бившия партньор, или от кое да е друго лице, от навършването на 15-годишна възраст, по държави членки на ЕС (%)^{а,б,в}

Държава членка на ЕС	Кой да е партньор (настоящ и/или бивш) ^б	Лице, което не е партньор ^в	Кой да е партньор и/или лице, което не е партньор ^в
AT	13	12	20
BE	24	25	36
BG	23	14	28
CY	15	12	22
CZ	21	21	32
DE	22	24	35
DK	32	40	52

Държава членка на ЕС	Кой да е партньор (настоящ и/или бивш) ^б	Лице, което не е партньор ^в	Кой да е партньор и/или лице, което не е партньор ^в
EE	20	22	33
EL	19	10	25
ES	13	16	22
FI	30	33	47
FR	26	33	44
HR	13	13	21
HU	21	14	28
IE	15	19	26
IT	19	17	27
LT	24	16	31
LU	22	25	38
LV	32	17	39
MT	15	15	22
NL	25	35	45
PL	13	11	19
PT	19	10	24
RO	24	14	30
SE	28	34	46
SI	13	15	22
SK	23	22	34
UK	29	30	44
ЕС-28	22	22	33

Забележки: а) Сумата от резултатите в първите две колони не съвпада с резултатите в третата колона поради различната база за изчисляване на резултатите (резултатите за насилието от страна на партньора се основават на респонденти, които имат или са имали партньор, за разлика от всички жени) и факта, че някои респонденти са били подложени на насилие както от своите партньори, така и от лица, които не са партньори.

б) От всички жени, които са били или омъжени, или са съжителствали с някого, без да са били омъжени, или са имали връзка (без съжителство) към момента на интервюто или когато и да било в миналото (n = 40 192).

в) От всички респонденти (N = 42 002).

Източник: Набор данни от проучването на FRA относно основаното на пола насилие срещу жените, 2012 г.

Характеристики на физическото насилие

► Около 31 % от жените са били подложени на един или повече актове на физическо насилие (вж. каре 1) от навършването на 15-годишна възраст (таблица 2). Жените най-често посочват, че са били бутани или блъскани, но като изключим тази форма на насилие, която има твърде ограничено въздействие върху общото разпространение на физическото насилие, процентът пада от 31 % на 25 %. Този резултат отразява факта, че много жени, заявяващи, че са били бутани или блъскани, са преживели и други форми на физическо насилие.

► Най-често срещаните форми на физическо насилие са бутане или блъскане, зашлевяване или хващане или дърпане на жената за косите.

Характеристики на сексуалното насилие

► Общо 11 % от жените са били подложени на някаква форма на сексуално насилие (вж. каре 1) от навършването на 15-годишна възраст, било от партньор, или от друго лице. Докато някои жени посочват, че са били подложени на една форма на сексуално насилие, то други жени посочват, че са били подложени на няколко форми на сексуално насилие.

Таблица 2: Жени, които са били подложени на различни форми на физическо насилие от страна на партньора или на други лица от навършването на 15-годишна възраст, ЕС-28 (%)^{а,б,в}

Вид на физическото насилие	Настоящ партньор ^а	Бивш партньор ^б	Лице, което не е партньор ^в	Кой да е партньор и/или кое да е лице, което не е партньор
Бутани или блъскани	5	19	13	23
Зашлевени	4	15	8	17
Замеряни с твърд предмет	2	8	4	9
Хващани или дърпани за косата	2	10	7	13
Удряни с юмрук или с твърд предмет, или ритани	1	9	5	10
Изгаряния	0	1	0	1
Жертви на опит да бъдат задушени или удушени	1	5	1	4
Порязани, намушкани или простреляни	0	1	1	1
Ударена глава в друг предмет	1	5	2	4
Кое да е от горните	7	24	20	31
Кое да е от горните, без „бутани или блъскани“	5	20	15	25

Забележки: а) От всички жени, които са били или омъжени, или са съжителствали с някого, без да са били омъжени, или са имали връзка (без съжителство) към момента на интервюто (n = 30 675).

б) От всички жени, които в миналото са били или омъжени, или са съжителствали с някого, без да са били омъжени, или са имали връзка (без съжителство) поне един път (n = 25 870).

в) От всички респонденти (N = 42 002).

Източник : Набор данни от проучването на FRA относно основаното на пола насилие срещу жените, 2012 г.

Разпространение на изнасилването

Една от всеки 20 жени (5 %) е била изнасилена от навършването на 15-годишна възраст. Този числен резултат се основава на отговорите на въпроса: „От навършване на 15 години досега колко често са ви принуждавали към полов акт, притискайки ви или наранявайки ви по някакъв начин?“.

В някои юрисдикции на ЕС правното определение за изнасилване е разширено извън изискването извършителят да е употребил физическа сила. В тази връзка процентът на изнасилванията в ЕС може да надхвърли 5 %. Някои от случаите на изнасилване може да са били включени и в отговорите на жените на друг въпрос от проучването: „Откакто се навършили 15-годишна възраст, колко често някой ви е карал да участвате в някакъв вид сексуални действия, когато не сте искали или ви е било невъзможно да откажете?“

Резултатите от проучването за изнасилването трябва да се разглеждат успоредно с констатациите, извлечени от други въпроси на проучването относно сексуалното насилие. В рамките на проучването на FRA на жените бяха зададени въпроси за преживените от тях четири форми на сексуално насилие. Жените имаха възможност да посочат на кои форми са били подложени, ако изобщо са били жертви на такова насилие. Следните данни описват резултатите от преживяванията на жените от навършването на 15-годишна възраст:

- ▶ 5 % от жените са били принуждавани към полов акт;
- ▶ 6 % от жените посочват, че някой се е опитал да ги принуди към полов акт;
- ▶ 6 % от жените заявяват, че някой ги е принудил да участват в сексуални действия, когато не са искали или не са имали възможност да откажат;
- ▶ 6 % от жените са се съгласили на сексуални действия, защото са се страхували какво може да стане, ако откажат.

- ▶ От жените, които отговарят, че са били жертви на сексуално насилие от страна на лице, което не им е партньор, почти една от всеки 10 жени посочва, че повече от един извършител е участвал в инцидента, когато описва подробности от *най-сериозния* инцидент на сексуално насилие, който са преживели.

Повтарящи се инциденти на сексуално насилие

Повече от половината от жените, които са били изнасилени от настоящия си партньор или чийто настоящ партньор се е опитал да ги изнасили или да ги накара да участват в сексуални действия, когато не са имали възможност да откажат, са били подложени на повече от един инцидент на сексуално насилие. В случаите на изнасилване около една трета от жертвите (31 %) са били подложени на шест или повече инцидента от страна на настоящия си партньор.

Резултатите относно сексуалното насилие от страна на бивши партньори показват подобна тенденция. В зависимост от вида на сексуалното насилие, от една трета до една четвърт от жертвите са били подложени на повече от един инцидент.

Подробности за насилието от страна на интимния партньор

- ▶ Една трета от жертвите (34 %) на физическо насилие от страна на бивш партньор са били подложени на четири или повече различни форми на физическо насилие.
- ▶ Докато в повечето случаи насилието от страна на бившия партньор е било извършвано по време на връзката, една от всеки шест жени

(16 %) , която е станала жертва на бивш партньор, е била подложена на насилие, след като връзката е била прекъсната.

Насилие по време на бременност

От жените, които са били подложени на насилие от страна на бивш партньор и са били бременни по време на тази връзка, 42 % са били подложени на насилие от страна на този бивш партньор, докато са били бременни. За сравнение, от жените, които са били подложени на насилие от страна на настоящия си партньор, 20 % са били подложени на насилие от страна на настоящия си партньор, докато са били бременни. Разликата между тези числени данни може да се дължи на факта, че жените имат по-малко възможност или готовност да докладват за насилие от страна на настоящите си партньори, когато са интервюирани, макар че тази хипотеза изисква допълнително изследване.

Подробности за насилието от страна на лице, което не е било партньор

- ▶ Една от всеки пет жени (22 %) е била подложена на физическо насилие от страна на лице, което не е било неин партньор, от навършването на 15-годишна възраст.
- ▶ От жените, които са били подложени на *физическо* насилие от страна на лице, което не им е било партньор, 67 % заявяват, че извършителят е бил от мъжки пол, а други 7 % посочват, че са били подложени на физическо насилие от страна на извършители както от мъжки, така и от женски пол. В случаите на сексуално насилие 97 % от жените заявяват, че извършителят е бил от мъжки пол (таблица 3).

Таблица 3: Пол на извършители на физическо и сексуално насилие от навършването на 15-годишна възраст, когато извършителят не е бил настоящ, нито бивш партньор, ЕС-28 (%)

	Физическо насилие	Сексуално насилие
Мъжки	67	97
Женски	26	2
И двата пола	7	0
Без отговор	1	0
n	7207	2296

Източник : Набор данни от проучването на FRA относно основаното на пола насилие срещу жените, 2012 г.

2.2. Последици от насилието

Въздействие на насилието върху жертвата

- ▶ Когато говорят за най-сериозния инцидент на сексуално насилие, жените посочват, че емоционалните им реакции към онзи момент са били най-често на страх, гняв и срам заради случващото им се. Жени, които са били подложени на сексуално насилие от лице, което не им е било партньор, говорят и за високи равнища на шок.
- ▶ По отношение на дългосрочните последици от насилието (вж. таблица 4) превръщането в жертва от страна на партньорите или на други лица е накарало жертвите да страдат от загуба на увереност и им е внушило чувство на уязвимост и тревожност.
- ▶ Жертвите на сексуално насилие посочват, че често страдат от повече на брой психологически последици.
- ▶ Жените по-често изпитват различни дългосрочни психологически последици в резултат на насилие от страна на партньора, отколкото тези, които са били подложени на насилие от страна на извършител, който не им е бил партньор. Това вероятно отразява не само реакциите към най-сериозния инцидент на насилие от страна на партньора, както е зададен въпросът в рамките на проучването, но и факта, че насилието от страна на партньора по-често се състои от няколко инциденти в течение на дълъг период от време.

Таблица 4: Дългосрочни психологически последици от най-сериозния инцидент на насилие от навършването на 15-годишна възраст по вид насилие и извършител (%)^{а,б}

	Кой да е партньор (настоящ и/или бивш)		Лице, което не е партньор	
	Физическо насилие	Сексуално насилие	Физическо насилие	Сексуално насилие
Вид на психологическата последица				
Депресия	20	35	8	23
Тревога	32	45	23	37
Пристъпи на паника	12	21	8	19
Загуба на самочувствие	31	50	17	40
Чувство на уязвимост	30	48	24	47
Проблеми на съня	23	41	13	29
Проблеми с концентрацията	12	21	7	16
Трудности във взаимоотношенията	24	43	9	31
Друго	3	5	4	4
Брой на избрани категории				
Нито една	28	9	43	16
1	26	21	28	25
2–3	27	31	19	35
4 или повече	17	38	8	24
Без отговор	2	(1)	2	1
n	5415	1863	4237	1847

Забележки: а) Респондентите имаха възможност да дадат повече от един отговор, така че общият брой на категориите може да надхвърля 100 %.

б) Резултатите въз основа на малък брой отговори са статически по-малко достоверни, затова констатациите въз основа на по-малко от 30 отговора са поставени в скоби, а основаващите се на по-малко от пет отговора не са посочени (отбелязани са с „-“).

Източник: Набор данни от проучването на FRA относно основаното на пола насилие срещу жените, 2012 г.

Обръщане към полицията и други служби

- ▶ Една трета от жертвите на насилие от страна на партньора (33 %) и една четвърт от жертвите на насилие от страна на лице, което не е партньор (26 %), са се обърнали към полицията или към някоя друга организация, като например организация за подпомагане на жертвите, след най-сериозния инцидент на насилие. По-високият процент на докладване за насилието от страна на партньора може да се обясни с често срещаната ситуация, при която жените са били подложени на няколко инцидента на насилие в дадена връзка, преди да решат да докладват за най-сериозния инцидент в опит да предотвратят повторение или ескалация на насилието, докато насилието от страна на лице, което не е партньор, най-често се състои от изолирани инциденти с по-малък риск от повторение. В таблица 5 е дадено разпределение на информацията във връзка с докладване или недокладване на службите по извършители и вид насилие.
- ▶ Общо жертвите са докладвали за най-сериозния инцидент на насилие от страна на партньора на полицията в 14 % от случаите, а за най-сериозния инцидент на насилие от страна на лице, което не им е било партньор – в 13 % от случаите.

- ▶ За около една четвърт от жертвите чувството на срам или унижение поради случилото се е било причината да не докладват на полицията или на някоя друга организация за най-сериозния инцидент на сексуално насилие от страна на партньора или на лице, което не им е партньор.

Неудовлетворени нужди на жертвите

- ▶ На въпроса какъв вид помощ би бил от полза, жените посочват, че след най-сериозния инцидент на насилие те преди всичко са искали да имат някого, с когото да говорят и който да им помогне (33–54 % в зависимост от вида насилие и извършителя), а след това от защита (12–25 %) и друга практическа помощ (13–21 %).

Преодоляване на последиците от насилието

- ▶ Повечето жертви (57–60 % в зависимост от извършителя и вида насилие) са споделили преживяванията си с някого във връзка с най-сериозния инцидент, който са имали (таблица 5). Около една трета от жертвите на насилие от страна на партньора (35 %) заявяват, че са получили подкрепа от членове на семейството си и от свои приятели за преодоляване на последиците от насилието.

Таблица 5: Обръщане към службите и споделяне с други хора за най-сериозния инцидент от навършването на 15-годишна възраст по вид насилие и извършител (%)^a

	Кой да е партньор (настоящ и/или бивш)		Лице, което не е партньор	
	Физическо насилие	Сексуално насилие	Физическо насилие	Сексуално насилие
Респондентката се е обърнала към полицията или към други служби	31	39	24	30
Говорила е с друго	36	28	44	37
Не е говорила с никого	32	32	31	33
Без отговор	1	(0)	1	1
n	5415	1863	4237	1847

Забележка: а) Резултатите въз основа на малък брой отговори са статически по-малко достоверни, затова констатациите въз основа на по-малко от 30 отговора са поставени в скоби, а основаващите се на по-малко от пет отговора не са посочени (отбелязани са с „-“).

Източник: Набор данни от проучването на FRA относно основаното на пола насилие срещу жените, 2012 г.

2.3. Психологическо насилие от страна на партньора

- ▶ Една от всеки три жени (32 %) е била подложена на психологически неправомерно поведение от страна на интимен партньор (от настоящ или от бивш партньор). Това включва поведение, като например подценяване или унижаване на респондентката в присъствието на други или насаме; забрана да напуска къщата или заключване; принуда да гледа порнографски материали против желанието си; преднамерено сплъщване или смущаване; и заплаха с насилие или за нараняване на лице, на което респондентката държи.
- ▶ Общо 43 % от жените са били подложени на някаква форма на психологическо насилие от страна на интимния партньор (фигура 2а). Това може да включва психологическо неправомерно поведение или други форми на психологическо насилие, като контролиращо поведение

(например опит да се попречи на жената да се види с приятелки или да посети членове на семейството си или родственици), икономическо насилие (например забрана на жената да работи извън къщи) и изнудване (таблица б).

- ▶ Сред най-разпространените форми на психологическо насилие са подценяване или унижаване насаме на жената от страна на партньора, настояване да се узнае къде е тя по начин, който надхвърля границите на обичайната загриженост, и ядосване, ако тя говори с други мъже. Една жена от всеки четири е била подложена на всяка една от тези форми в интимните отношения с партньора си.
- ▶ Около 5 % от жените са били подложени на икономическо насилие в настоящата си връзка, а 13 % от жените са били подложени на някаква форма на икономическо насилие в бивши връзки. Това включва недопускане от страна на партньора жената да взема независими решения относно семейните финанси или забрана да работи извън къщи.

Каре 2: Въпроси на проучването — психологическо насилие

Колко често настоящият ви партньор/Дали някой от бившите ви партньори някога...

- се е опитвал да ви попречи да се видите с приятели?
- се е опитвал да ограничи контактите ви със семейството или роднините ви?
- е настоявал да знае къде сте по начин, който преминава отвъд обичайната загриженост?
- се е ядосвал, когато разговаряте с друг мъж? (или с друга жена, ако партньорът е жена)
- ви е подозирал в изневярае?
- ви е ограничавал във взиматнето на решения, свързани със семейния бюджет, и ви е ограничавал да пазарувате свободно?
- ви е забранявал да работите извън дома?
- ви е забранявал да напускате къщата, вземал е ключовете от колата ви или ви е заключвал вкъщи?

Колко често според вас настоящият ви партньор/Дали някой от бившите ви партньори някога...

- ви е омаловажавал или унижавал в присъствието на други хора?
- ви е омаловажавал или унижавал насаме?
- е правил неща, с които нарочно да ви плаши или заплаши, като например дакрещи или троши предмети?
- ви е карал да гледате порнографски материали против волята ви?
- ви е заплашвал, че ще ви отнеме децата?
- ви е заплашвал, че ще нарани децата?
- е наранявал децата?
- е заплашвал да нарани или убие някой друг, на когото държите?

Колко често ви се е случвало нещо подобно? Настоящият ви партньор/някой от бившите ви партньори...

- е заплашвал, че ще ви нарани физически?

Таблица 6: Психологическо насилие от страна на партньора, по вид насилие и вид партньор (%)^а

	Настоящ партньор ^б	Бивш партньор ^в	Който и да е партньор (настоящ и/или бивш) ^г
Контролиращо поведение	16	40	35
Икономическо насилие	5	13	12
Неправомерно поведение	15	37	32
Изнудване/злоупотреба с децата	2	14	8
Каква да е психологическа злоупотреба	23	48	43

Забележки: а) За настоящи партньори процентът се отнася до жени, които заявяват, че са били подложени на конкретна форма на психологическо насилие поне понякога по време на връзката. В случая с бивши партньори въпросът в рамките на проучването беше дали респондентите са били поне веднъж подложени на всяка от формите на психологическо насилие от страна на който и да е от бившите партньори. Колоната „Който и да е партньор“ се отнася до комбинация от тези две числени данни, т.е. жени, които са били подложени на психологическо насилие поне понякога в настоящата връзка или поне веднъж от който и да е бивш партньор.

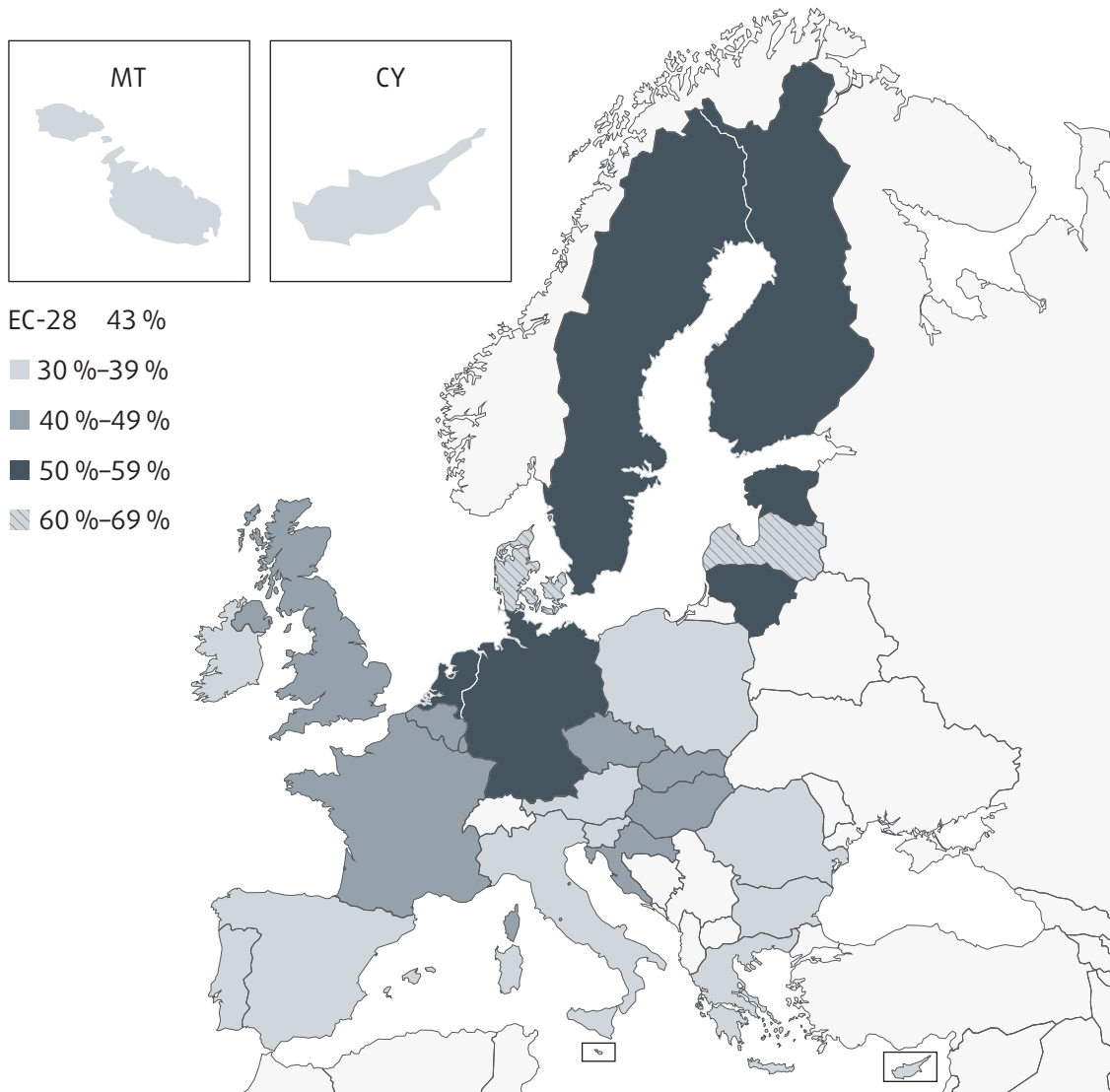
- б) Въз основа на броя на всички жени, които имат настоящ партньор, т.е. които са били омъжени, имали са съжителство без брак или са имали връзка към момента на интервюто (n = 30 675), освен точката за изнудване/злоупотреба с децата, която се основава на броя на всички жени, които имат настоящ партньор и имат или са имали деца, поверени на техните грижи (n = 24 770).
- в) Въз основа на броя на всички жени, които имат бивш партньор, т.е. които са били омъжени, имали са съжителство без брак или са имали поне веднъж връзка в миналото (n = 25 870), освен точката за изнудване/злоупотреба с децата, която се основава на броя на всички жени, които имат бивш партньор и имат или са имали деца, поверени на техните грижи (n = 14 469).
- г) От всички жени, които са били омъжени, имали са съжителство без брак или са имали връзка към момента на интервюто или когато и да е в миналото (n = 40 192), освен точката за изнудване/злоупотреба с децата, която се основава на броя на всички жени, които имат настоящ или бивш партньор и имат или са имали деца, поверени на техните грижи (n = 31 418).

Източник : Набор данни от проучването на FRA относно основаното на пола насилие срещу жените, 2012 г.

- ▶ От жените, които имат понастоящем връзка, 7 % са били подложени на четири или повече различни форми на психологическо насилие от страна на своя настоящ партньор (фигура 2б).
- ▶ По-голямата част от жените, които са били подложени на няколко (четири или повече) форми на психологическо насилие, също посочиха в проучването, че настоящият им партньор е проявил физическо и/или сексуално насилие срещу тях.
- ▶ Вероятността от психологическо насилие в настоящата връзка на жената се увеличава заедно с нарастването на злоупотребата с алкохол на нейния партньор. Колкото по-често настоящият партньор пие толкова, че да се напие, толкова по-често връзката включва психологическо насилие.

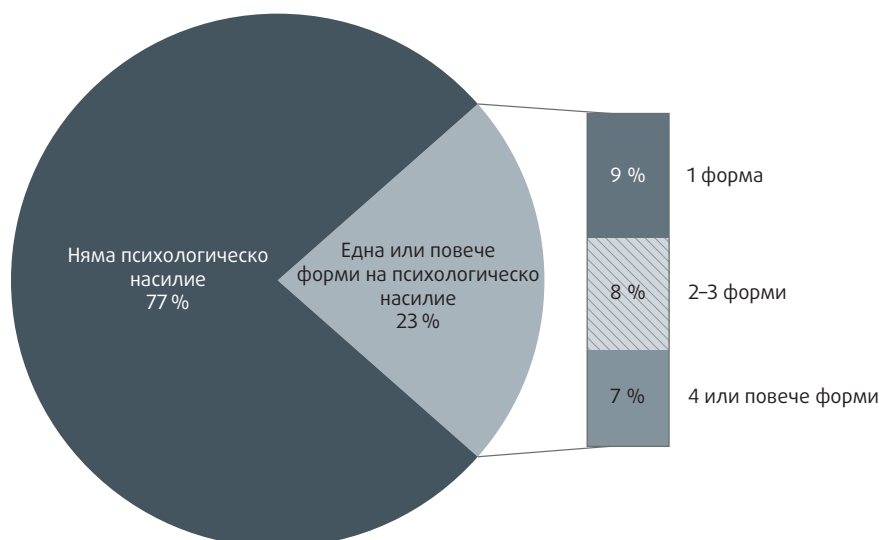

Фигура 2а: Психологическо насилие от страна на партньора от навършването на 15-годишна възраст, ЕС-28 (%)

Източник : Набор данни от проучването на FRA относно основаното на пола насилие срещу жените, 2012 г.

Фигура 2б: Психологическо насилие от страна на настоящия партньор по време на връзката и брой на различните форми на психологическо насилие, на което са били подложени жените, ЕС-28 (%)^{а,б}

Забележки: а) Въз основа на броя на всички респонденти, които имат настоящ партньор (n = 30 675).

б) Взети поотделно, сумата от категориите „една форма“, „2–3 форми“ и „4 или повече форми“ възлиза на 24 %, докато общо 23 % от жените са били подложени на една или повече форми на психологическо насилие. Разликата се дължи на закръгляване.

Източник : Набор данни от проучването на FRA относно основаното на пола насилие срещу жените, 2012 г.

2.4. Преследване

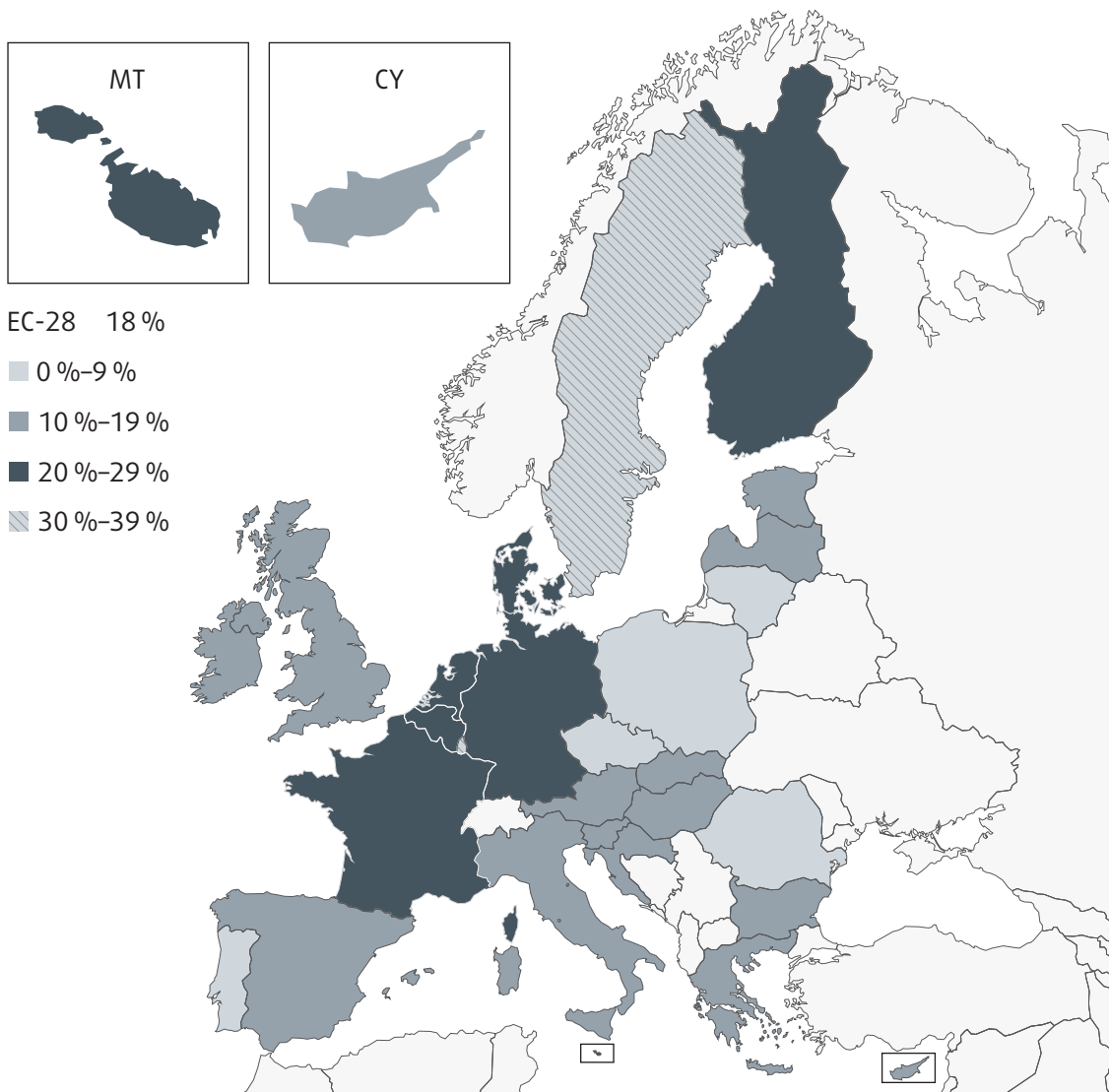
- ▶ В ЕС-28 18 % от жените са били подложени на преследване от навършването на 15-годишна възраст (фигура 3а), а 5 % от жените са били преследвани през 12-те месеца, предшестващи интервюто в рамките на проучването. Това отговаря на около 9 милиона жени в ЕС-28, подложени на преследване в течение на период от 12 месеца.
- ▶ Приблизително 14 % от жените многократно са получили нападателни или заплашителни известия или телефонни обаждания от същото лице, а 8 % са били следени или са забелязали някой да се навърта около дома им или работното им място. 3 % от всички интервюирани жени са били подложени на преследване, при което същото лице нееднократно е нанасяло вреди на собствеността им.
- ▶ Една от всеки 10 жени (9 %) е била преследвана от свой бивш партньор (фигура 3б).

Каре 3: Въпроси на проучването – преследване

Може би сте били в ситуации, в която един и същи човек многократно ви е обиждал или заплашвал. Със следващите въпроси бих искала да си помислите както за настоящи и предишни партньори, така и за други хора. От навършване на 15 годишна възраст досега случвало ли ви се е едно и също лице многократно да извършва някое от следните действия:

- Изпращал ви е имейли или текстови съобщения (SMS) или гласови съобщения с обидно или заплашително съдържание?
- Изпращал ви е писма или картички с обидно или заплашително съдържание?
- Правил е обидни, заплашителни или мълчаливи телефонни обаждания?
- Публикувал е обидни коментари за вас в интернет?
- Споделял е интимни снимки или клипове за вас в интернет или чрез мобилен телефон?
- Обикалял е или ви е причаквал пред дома, местоработата или училището ви, без основателна причина?
- Преднамерено ви е следял?
- Преднамерено е пречил или нанасял щети на ваша собственост?

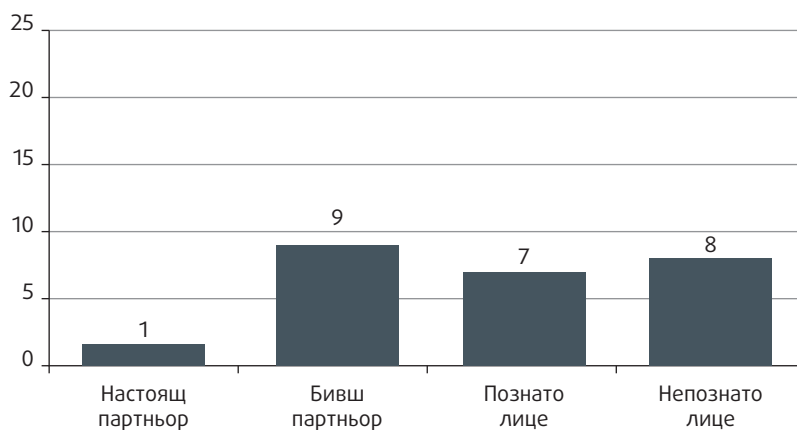
Фигура 3а: Разпространение на преследването, преживявания на жените от навършването на 15-годишна възраст, ЕС-28 (%)

Забележка: На базата на всички респонденти (N = 42 002).

Източник: Набор данни от проучването на FRA относно основното на пола насилие срещу жените, 2012 г.

Фигура 3б: Разпространение на преследването от навършването на 15-годишна възраст, по вид извършител (%)

Забележки: Настоящ партньор n = 31 007; бивш партньор n = 25 936; познато лице N = 42 002; непознато лице N = 42 002.

Въз основа на преживените от тях инциденти жените можеха да посочат повече от един извършител.

Източник: Набор данни от проучването на FRA относно основното на пола насилие срещу жените, 2012 г.

- ▶ На информационно преследване — преследване чрез имейли, текстови съобщения или по интернет — са подложени по-специално младите жени. Четири процента от всички жени в ЕС на възраст от 18 до 29 години, или 1,5 милиона жени в ЕС, са били подложени на информационно преследване през 12-те месеца предшестващи интервюто, в сравнение с 0,3 % от жените които са на възраст 60 години или повече.²
- ▶ Една от всеки пет жени, които са били жертви на преследване (21 %), е била подложена на преследване, продължило в течение на повече от две години.
- ▶ На една от всеки пет жертви на преследване (23 %) се е наложило да смени телефонния си номер или електронния си адрес в резултат на най-сериозния инцидент на преследване.
- ▶ За три четвърти от случаите на преследване (74 %) полицията изобщо не е научила, въпреки че сред тях е бил най-сериозният случай на преследване, който респондентите са посочили в рамките на проучването.

2.5. Сексуален тормоз

Научни изследвания показват, че хората имат различни представи за това какво представлява „сексуален тормоз“. Различията в субективното значение, с което се свързва определено поведение, отразява също така преобладаващите социални и културни ценности, норми и нагласи относно свързаните с пола роли и адекватните отношения между половете.

- ▶ В зависимост от броя на различните форми на сексуален тормоз, за които бяха зададени въпроси в рамките на проучването, приблизително от 83 милиона до 102 милиона жени (от 45 % до 55 % от жените) в ЕС-28 са били подложени на сексуален тормоз от навършването на 15-годишна възраст.
- ▶ Приблизително от 24 милиона до 39 милиона жени (от 13 % до 21 %) в ЕС-28 са били подложени на сексуален тормоз само през 12-те месеца, предхождащи интервюто.

² В рамките на проучването жените можеха да посочат, че изобщо не използват мобилен телефон, електронна поща, социални медии, нито интернет. Резултатите за информационното преследване, както и тези за информационния тормоз по-нататък в настоящия доклад, се основават на опита на онези жени, които използват тези начини на комуникация. Поради това резултатите от проучването са съобразени с разликите между държавите — членки на ЕС, в степента, в която хората имат достъп до интернет и използват мобилни телефони.

Общо разпространение на сексуалния тормоз

- ▶ Въз основа на *всички* 11 точки, използвани в проучването за измерване на сексуалния тормоз (вж. каре 4 за списък на тези точки), всяка втора жена (55 %) в ЕС е била подложена на сексуален тормоз поне един път от навършването на 15-годишна възраст, а една от всеки пет жени (21 %) — през 12-те месеца, предхождащи интервюто в рамките на проучването (фигура 4).

Каре 4: Въпроси на проучването — сексуален тормоз

Няколко въпроса относно възможните преживявания на жените.

Понякога вие може да сте се сблъскали с лица, които са се отнасяли към вас по обиден или нежелан начин. От навършване на 15 год. досега колко често сте преживявали някои от следните ситуации? Колко често ви се е случвало това през последните 12 месеца?

- *Нежелани докосвания, прегръдки или целувки?**
- *Коментари или шеги, съдържащи сексуални намеци, които са ви обидили??**
- Неуместни предложения за срещи?
- Натрапчиви въпроси относно личния ви живот, които да са ви обидили?
- Натрапчиви коментари относно външния ви вид, които са ви обидили?
- Неуместно похотливо зяпане, което ви кара да се чувствате заплашена?
- *Някой да ви е изпращал или показвал снимки със сексуално съдържание или подаръци, които са ви обидили??**
- *Някой неприлично се разголява пред вас??**
- *Някой ви е карал да гледате порнографски материал против волята ви?**
- *Нежелани имейли или СМС-и със сексуално съдържание, които са ви обидили?**
- Неуместни намеци в сайтове от социалната мрежа, като например Facebook, или в интернет чат стаи, които са ви обидили?

Със звездичка („*“) са означени *шест точки, които могат да се разглеждат като най-сериозни* (от общо 11 точки, по които са зададени въпроси). Резултатите относно тези шест точки бяха анализирани отделно с оглед да бъде оценен ефектът от подбора на точките върху разпространението на сексуалния тормоз, измерено в проучването.

► Когато се разглеждат само шестте конкретни форми на сексуален тормоз (вж. каре 4 за списък на подбраните шест точки), които бяха идентифицирани в проучването като най-заплашителни и сериозни за респондентката: 45 % от жените в ЕС са били подложени на тези форми на сексуален тормоз поне един път през живота

си, а 13 % — през 12-те месеца, предхождащи интервюто в рамките на проучването.

► Сред жените, които са били подложени на сексуален тормоз поне един път от навършването на 15-годишна възраст, 32 % посочват лице от работната среда — напр. колега, началник или клиент — като извършител.

Фигура 4: Разпространение на сексуалния тормоз през 12-те месеца, предшестващи проучването, въз основа на пълния и краткия списък от точки за измерване на сексуалния тормоз, по държави членки на ЕС (%)^{а,б,в}

Забележки: а) От всички респонденти (N = 42 002).

б) Пълният набор включва всички 11 точки, използвани във въпросника за измерване на сексуалния тормоз (вж. каре 4).

в) Краткият списък включва следните шест точки: „Нежелани докосвания, прегръдки или целувки“, „Коментари или шеги, съдържащи сексуални намеци, които са ви обидили“, „Някой неприлично се разголва пред вас“, „Нежелани сексуални имейли или СМС-и със сексуално съдържание, които са ви обидили“, „Някой да ви е изпращал или показвал снимки със сексуално съдържание или подаръци, които са ви обидили“, „Някой ви е карал да гледате порнографски материали против волята ви“.

Източник : Набор данни от проучването на FRA относно основаното на пола насилие срещу жените, 2012 г.

Характеристики на сексуалния тормоз

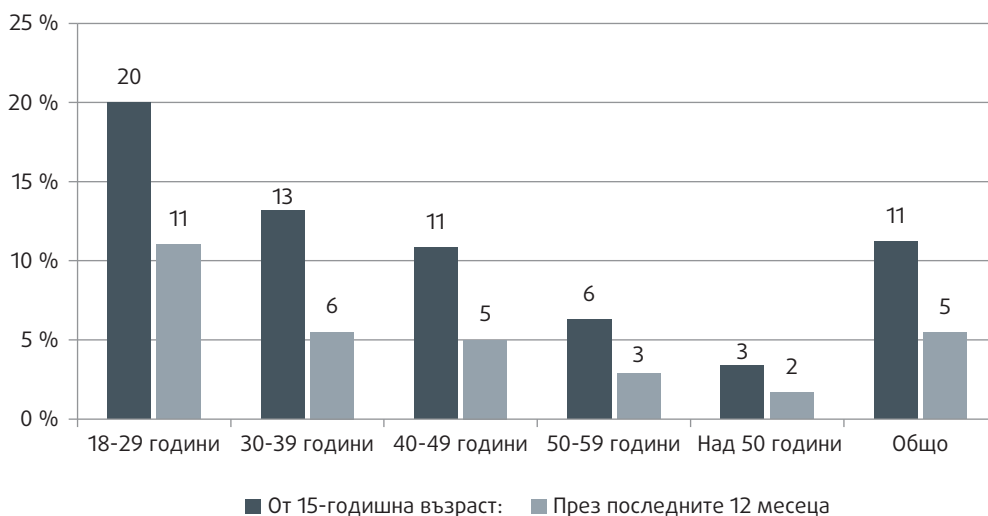
Сексуалният тормоз има много измерения, като се започне от физически форми и форми на вербални действия до форми на невербални действия, като информационен тормоз. Ето някои примери:

- ▶ физически форми на тормоз – 29 % от жените в ЕС-28 са били подложени на нежелани докосвания, прегръдки или целувки от навършването на 15-годишна възраст;
 - ▶ вербални действия на тормоз – 24 % от жените са били подложени на коментари или шегички, съдържащи сексуални намеци, които са ги обидили;
 - ▶ невербални форми, включително информационен тормоз – 11 % от жените са получили нежелани нападателни сексуални имейли или текстови съобщения, или неуместни намеци в социални уебсайтове (имат се предвид събитията от навършването на 15-годишна възраст).
- ▶ Що се отнася до повторното превръщане в жертва, една от всеки пет жени (19 %) е била подложена на нежелани докосвания, прегръдки или целувки поне два пъти от навършването на 15-годишна възраст, а 6 % от жените са били подложени на тази физическа форма на тормоз повече от шест пъти от навършването на 15-годишна възраст. Приблизително 37 % от всички жени, превърнати в жертви, са били подложени на две или три различни форми на сексуален тормоз от навършването на 15-годишна възраст, 27 % – на четири до шест различни форми и 8 % – на седем или повече различни форми на сексуален тормоз.

Подробности относно сексуалния тормоз

- ▶ По принцип рискът от експозиция на сексуален тормоз е над средния за жени на възраст от 18 до 29 години и от 30 до 39 години. Повече от една от всеки три жени (38 %) на възраст от 18 до 29 години е била подложена на поне една форма на сексуален тормоз през 12-те месеца, предхождащи интервюто, както и почти една от всеки четири жени (24 %) на възраст от 30 до 39 години.
- ▶ Рискът за младите жени на възраст от 18 до 29 години да станат обект на заплахи и нападателни аванси по интернет е два пъти по-голям от риска за жените на възраст от 40 до 49 години и повече от три пъти по-голям от риска за жените на възраст от 50 до 59 години (фигура 5).
- ▶ На сексуален тормоз по-често са подложени жени с висше образование и жени от най-високите професионални групи: 75 % от жените на ръководни длъжности и 74 % от жените професионалисти са били подложени на сексуален тормоз през живота си, в сравнение с 44 % от жените в професионалната категория „квалифициран физически работник“ или 41 % от жените, които са заявили, че никога не са извършвали платена работа. Тази констатация може да се дължи на различни причини, като например на това, че жените професионалисти са по-наясно какво представлява сексуалният тормоз, както и експозицията на жените професионалисти на условията на работната среда и ситуации, при които са изложени на повишен риск от злоупотреба.

Фигура 5: Форми на сексуален информационен тормоз от навършването на 15-годишна възраст и през 12-те месеца, предхождащи проучването, по възрастови групи (%)^a

Забележки: От всички жени, като се изключат случаите, където отговорите на въпросите относно форми на сексуален тормоз посредством новите технологии са били неприложими (n = 35 820), 6 084 респонденти са посочили категорията „неприложимо“ по двата показателя; информация за възрастта липсваше в 98 случая).

Източник: Набор данни от проучването на FRA относно основаното на пола насилие срещу жените, 2012 г.

- ▶ В повечето случаи на сексуален тормоз след навършването на 15-годишна възраст на жената (68 %) извършителят е бил лице, което тя не познава. Сред другите извършители на сексуален тормоз са лица, които жената познава (без да дава повече подробности) (35 %), лице, което има служебна връзка с жената, като колега, началник или клиент (32 %), или пък приятел или познат (31 %).
- ▶ От всички жени, които са описали най-сериозния инцидент на сексуален тормоз, на който са били подложени, 35 % са го запазили за себе си и не са говорили за него с никого, 28 % са говорили с приятел, 24 % са говорили с член на семейството или роднина, а 14 % са уведомили партньора си. Само 4 % са докладвали за инцидента на полицията, 4 % са говорили за него с работодател или началник на работното си място, а под 1 % са се обърнали към адвокат, организация за подпомагане на жертвите или към профсъюзен представител.

2.6. Случаи на насилие в детска възраст

- ▶ Общо взето, по отношение на физическото, сексуалното и психологическото насилие 35 % от жените посочват, че са били подложени на поне една от трите форми на насилие преди навършването на 15-годишна възраст от страна на извършител, който е лице на зряла възраст.
- ▶ **Разпространение на сексуалното насилие:** 12 % от всички интервюирани жени посочват, че са били подложени на някаква форма на сексуална злоупотреба или инцидент от страна на лице на зряла възраст преди навършването на 15-годишна възраст. Това съответства на приблизително 21 милиона жени в ЕС (таблица 7).

Каре 5: Въпроси на проучването – сексуално насилие в детска възраст

Преди да навършите 15-годишна възраст, колко често някой възрастен (лице на възраст 18 години или повече) ви е причинявал някое от следните неща, без да сте искали това от него:

- Показвал ви е гениталиите си, въпреки вашето нежелание?
- Карал ви е да позирате гола пред някого или за снимка, клип или пред интернет камера въпреки вашето нежелание?
- Докосвал е интимните ви части (гениталии или гърди) въпреки вашето нежелание?
- Принуждавал ви е към полов акт, въпреки вашето нежелание?

▶ **Разпространение на физическото насилие:**

Средно 27 % от жените са били подложени на физическо насилие от страна на лице на зряла възраст в детската си възраст – т.е. преди да са навършили 15-годишна възраст.

▶ **Разпространение на психологическото насилие:**

Приблизително 10 % от жените заявяват, че са били подложени на някаква форма на психологическо насилие от страна на член на семейството на зряла възраст.

Каре 6: Въпроси на проучването – физическо насилие в детска възраст

Преди да навършите 15-годишна възраст, колко често някой възрастен (лице на възраст 18 години или повече) ви е причинявал някое от следните неща:

- Удрял ви е шамар или ви е дърпал за косата, така че да ви заболи?
- Ударил ви е толкова силно, че да ви заболяли?
- Ритнал ви е толкова силно, да че ви заболяли?
- Удрял ви е много силно с предмет подобен на пръчка, бастун или колан, че да ви заболи?
- Мушкал ви е или ви е порязвал, така че да ви заболи?

Въпроси на проучването – психологическо насилие в детска възраст

Преди да навършите 15-годишна възраст, колко често някой възрастен (лице на възраст 18 години или повече) ви е причинявал някое от следните неща:

- Казал ви е, че не сте обичана?
- Казал ви е, че му се е искало да не сте се раждала?
- Заплашвал е да ви изостави или изхвърли от семейния дом?
- Кое да е лице на зряла възраст: ви е заплашвал да ви нарани сериозно или да ви убие?

Таблица 7: Преживяно насилие от какъвто и да е вид преди навършването на 15-годишна възраст от страна на извършители, които са на зряла възраст (%)^{а,б}

Държава членка на ЕС	Физическо насилие	Сексуално насилие	Физическо или сексуално насилие	Психологическо насилие от страна на член на семейството	Физическо, сексуално или психологическо насилие
AT	27	5	30	9	31
BE	14	14	25	11	30
BG	28	3	29	5	30
CY	10	4	12	5	15
CZ	30	3	32	8	34
DE	37	13	42	13	44
DK	36	13	42	12	46
EE	43	10	48	9	50
EL	20	5	23	7	25
ES	21	11	28	6	30
FI	46	11	51	10	53
FR	33	20	44	14	47
HR	28	2	30	5	31
HU	20	5	24	8	27
IE	21	9	26	5	27
IT	25	11	31	9	33
LT	15	6	18	8	20
LU	35	15	43	13	44
LV	30	7	33	8	34
MT	16	10	21	4	23
NL	16	20	30	14	35
PL	14	4	17	5	18
PT	24	3	25	5	27
RO	23	(1)	23	4	24
SE	33	15	41	12	44
SI	8	6	12	7	16
SK	33	4	34	8	36
UK	25	18	36	11	40
ЕС-28	27	12	33	10	35

Забележки: а) Резултатите въз основа на малък брой отговори са статически по-малко достоверни, затова констатациите въз основа на по-малко от 30 отговора са поставени в скоби, а основаващите се на по-малко от пет отговора не са посочени (отбелязани са с „-“).

б) Възможни са повече от един отговори – станал е поне един инцидент на физическо или сексуално, или психологическо насилие (N = 42 002).

Източник : Набор данни от проучването на FRA относно основаното на пола насилие срещу жените, 2012 г.

Подробности относно извършителите на насилие в детска възраст

- ▶ Извършителите на *физическо* насилие в детска възраст са били главно членове на семейството. Повече от половината жени, които са били подложени на някаква форма на физическо насилие преди навършването на 15-годишна възраст, посочват баща си като извършител (55 %), а почти половината от жените посочват майката като извършител (46 %) (жените можеха да посочат един или повече извършители).
- ▶ Почти всички (97 %) извършители на сексуално насилие в детска възраст са мъже. Всяка втора жена, която е била жертва на сексуално насилие в детска възраст, заявява, че извършителят е бил мъж, когото не е познавала преди това.

Форми на физическото насилие

- ▶ Приблизително 22 % от интервюираните жени заявяват, че лице на възраст 18 години или повече „им е удряло шамар или ги е дърпало за косата, така че да ги заболи“. Повечето жени заявяват, че това се случвало повече от един път (16 % от общия брой на интервюираните).

Връзка между насилието в детска възраст и по-късни случаи

- ▶ Почти 30 % от жените, които са станали сексуална жертва в бивша или настояща връзка, са били подложени на сексуално насилие и в детството си, в сравнение с 10 % от жените, които не са станали сексуална жертва по време на настоящата си или бившата си връзка и които посочват случаи на сексуално насилие в детството си.

Форми на психологическото насилие

- ▶ Една от всеки 10 жени (10 %) говори за форми на превръщането ѝ в психологическа жертва в детска възраст в рамките на семейството; 6 % от жените си спомнят, че им е било казано, че не са обичани. Това беше най-често срещаната форма на психологическо насилие от включените в рамките на проучването (вж. каре 6).

Експозиция на децата на насилие в семейството

- ▶ Общо 73 % от жените, които са били жертва на прояви на насилие от страна на бившия или настоящия си партньор, посочват, че живеещите с тях деца са знаели за насилието.

Фигура 6: Връзка между физическото и сексуалното насилие преди навършването на 15-годишна възраст и случаи на физическо и сексуално насилие от страна на партньора през по-късен период в живота (%)^а

Забележка: а) От всички жени (N = 42 002).

Източник : Набор данни от проучването на FRA относно основаното на пола насилие срещу жените, 2012 г.

2.7. Страх от превръщането в жертва и последиците от него

- ▶ Жените, които изпитват повишени нива на страх от посегателство, често са били подлагани и на физическо или сексуално насилие в своя живот.
- ▶ Една от всеки пет жени (21 %) се е притеснявала (най-малко) понякога през 12-те месеца, предхождащи интервюто, относно възможността някой да им посегне физически или сексуално.
- ▶ Жените са се страхували най-вече от евентуално посегателство от непознати – 15 % от жените са се притеснявали за това поне понякога през 12-те месеца, предхождащи интервюто.
- ▶ От всички жени, обхванати в проучването, 7 % посочват, че са се притеснявали от възможността за физическо или сексуално посегателство от бивш партньор през 12-те месеца, предхождащи интервюто.
- ▶ Малко повече от половината от всички жени в ЕС (53 %) избягват определени ситуации или места, поне понякога, поради страх от физическо или сексуално посегателство (таблица 8). В сравнение, както се вижда от съществуващите проучвания за цялото население относно престъпността и превръщането в жертва, страхът на

мъжете от престъпността и последиците от него за живота им е по-принцип по-малък от този на жените.

- ▶ Във всичките 28 държави членки на ЕС, 8 % от жените заявяват, че през 12-те месеца, предхождащи интервюто, са носили със себе си, поне понякога, някакво средство за самозащита.
- ▶ По-младите жени се притесняват повече от по-възрастните жени от физическо или сексуално посегателство на публични места и се страхуват повече от по-възрастните жени от посегателство от страна на непознати.

2.8. Нагласи и осведоменост

Когато се разглеждат резултатите от проучването, трябва да се има предвид възможността, че в обществата, в които насилието от страна на интимния партньор се счита до голяма степен за личен въпрос, инцидентите на насилие срещу жените е малко вероятно да бъдат споделени с членове на семейството и приятели, а и рядко се докладват на полицията.

- ▶ Осем от всеки 10 жени (78 %) в ЕС считат, че насилието срещу жените е много често или доста често явление в тяхната страна (фигура 7); на фигура 8 е показано разпределението по държави членки на ЕС.

Таблица 8: Жени, които са избягвали поне понякога^a определени места или ситуации през 12-те месеца, предхождащи интервюто, от страх да не станат жертва на физическо или сексуално посегателство

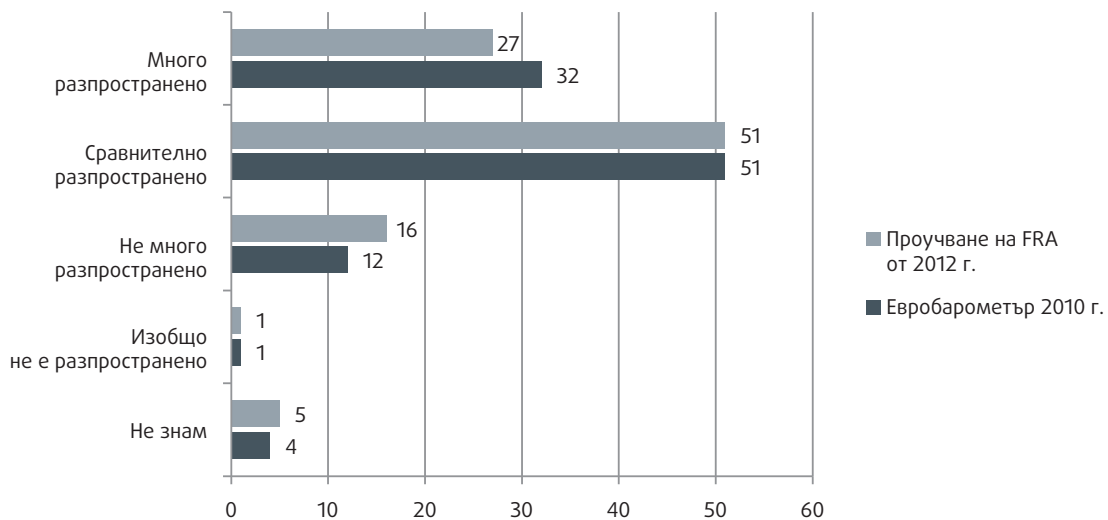
Публично пространство	%	n ^b
Избягвали сте да напускате дома си сама	14	41 812
Избягвали сте да минавате през определени улици или през определени райони	37	41 818
Избягвали сте да ходите на места, където няма хора наоколо	40	41 751
Частно пространство	%	n ^b
Избягвали сте да отворяте входната вратата, когато сте сама въкъщи	31	41 822
Избягвали сте да се приберете въкъщи от притеснение какво може да се случи там	4	41 664
Избягвали сте да оставате насаме с колега или началник на работа	3	23 647
Поне едно от посочените	53	

Забележки: а) Включва жени, които заявяват, че избягват ситуациите или местата „понекога“, „често“ или „през цялото време“.

б) Въз основа на всички респонденти с изключение на отказалите да отговорят. За категорията „Избягвали сте да оставате насаме с колега или началник на работа“ резултатите се основават на всички респонденти, за които въпросът беше приложен (т.е. за тези, които са работили през последните 12 месеца на длъжност, включваща контакт с колеги или началник).

Източник: Набор данни от проучването на FRA относно основаното на пола насилие срещу жените, 2012 г.

Фигура 7: Общо възприятие на жените относно разпространението на насилието срещу жени (%)^{а,б,в}

Забележки: а) Проучване на FRA, от всички респонденти (N = 42 002).

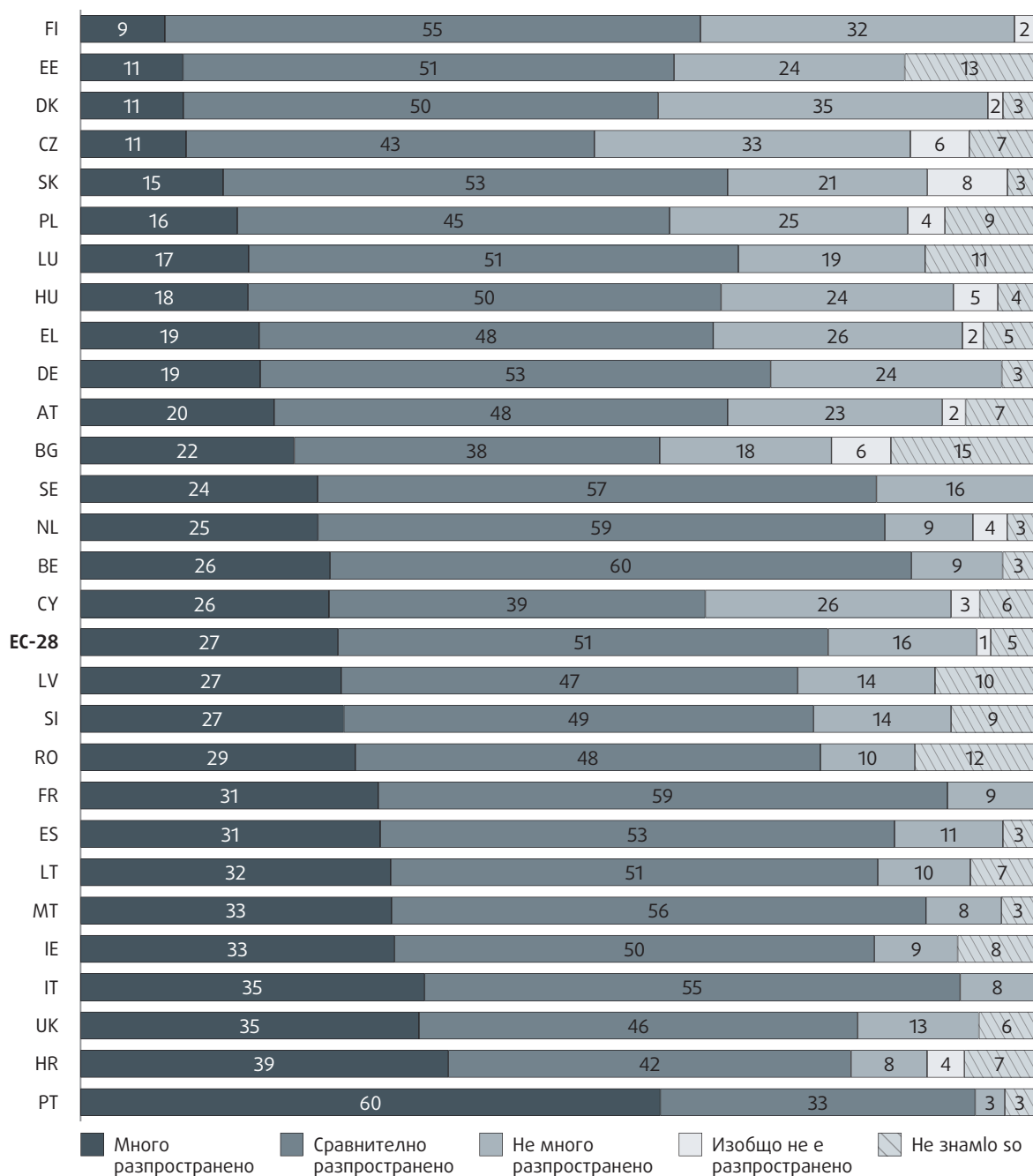
б) Специално издание на Евробарометър 344 (2010), от всички жени респонденти (n = 13 853).

в) Формулчовката на въпроса от проучването на FRA се отнася до „насилието срещу жените от страна на партньори, познати или непознати лица“, докато въпросът в специалното издание на Евробарометър 344 е за „домашното насилие срещу жените“.

Източници: Набор от данни от проучването на FRA относно основаното на пола насилие срещу жените, 2012 г.; набор от данни от специалното издание на Евробарометър относно домашното насилие срещу жените, 2010 г.

- ▶ Средно взето, 39 % от жените в ЕС посочват, че знаят за други жени, които са жертви на „домашно насилие“, сред своя кръг от приятели и роднини. Повече от една от всеки пет жени (22 %) познава някого в настоящото или бившото си място на работа, който е бил жертва на насилие от страна на интимния партньор.
- ▶ Средно взето, всяка втора жена в ЕС знае за съществуващото законодателство относно закрилата и превенцията на домашното насилие. Половината от интервюираните жени заявяват или че няма специално законодателство относно домашното насилие в тяхната държава на пребиваване, или че не знаят дали има такава (фигура 9).
- ▶ Средно взето, почти една от всеки пет жени (19 %) в ЕС не знае за нито една от службите за подпомагане на жертви на насилието срещу жените в своята страна, които бяха посочени във въпросника.
- ▶ Всяка втора жена в ЕС, средно взето, е видяла или чула напоследък кампании за противопоставяне на насилието срещу жените.
- ▶ Почти девет от всеки 10 жени (87 %) са готови да подкрепят практиката, при която лекарите задават рутинни въпроси относно насилието, когато видят жени с определени наранявания в своя кабинет.

Фигура 8: Възприятие на жените относно разпространението на насилието срещу жени, по държави членки на ЕС (%)^а

Забележка: а) От всички респонденти (N = 42 002).

Източник: Набор данни от проучването на FRA относно основното на пола насилие срещу жените, 2012 г.

Фигура 9: Степен на осведоменост относно специални закони или политически инициативи в ЕС-28 (%)^а

Забележка: а) От всички респонденти (N = 42 002).

Източник : Набор данни от проучването на FRA относно основаното на пола насилие срещу жените, 2012 г.

Перспективи

Проучването предоставя на ЕС и неговите държави членки най-всеобхватния набор от общоевропейски данни относно насилието срещу жените, които могат да послужат за информиране на политически реакции и действия на място.

Констатациите от проучването на FRA показват, че насилието срещу жените е широко разпространена злоупотреба с основните права в целия ЕС, но за нея много често се докладва в по-малък брой случаи. FRA е изготвила редица становища, които са посочени в началото на настоящия доклад. Те са представени по-подробно в края на всяка глава в отделен доклад за основните резултати, придружаващ проучването. Тези становища си поставят за цел да окажат съдействие на европейските и националните лица, вземащи политически решения, за въвеждане и изпълнение на всеобхватни мерки за превенция и ответни действия на свързаното с пола насилие срещу жените.

Общите съображения могат да се обобщят, както следва. Те предлагат възможни „перспективи“ за реагиране на насилието срещу жените и могат да бъдат взети предвид при разглеждане на резултатите от проучването.

- Бъдещите стратегии на ЕС относно равенството между половете могат да се основават на констатациите от проучването, когато разглеждат основните проблемни области във връзка с преживените от жени случаи на насилие. Примерите могат да включват нови или новоустановени форми на насилие срещу жени, като преследване или злоупотреба посредством новите технологии, както и аспекти на насилието, за които жените невинаги съобщават на полицията и на организациите за подпомагане на жертвите.
- С оглед на мащабите на насилието срещу жени, за които се съобщава в проучването, картината в ЕС след Стокхолмската програма в областта на правосъдието и вътрешните работи следва да гарантира, че насилието срещу жените се признава и разглежда като злоупотреба с основните права в рамките на ответните действия на ЕС на престъпността и престъпното превръщане в жертва.
- Директивата на ЕС за жертвите се прилага към всички жертви на престъпление, като се спира конкретно на жертвите на свързаното с пола насилие, наред с други уязвими жертви. Тя предоставя солидна основа за разработване на

целенасочени ответни действия на равнището на държавите членки за задоволяване на нуждите на жените като жертви на насилие чрез подпомагане на жертвите и мерки на наказателното правосъдие. Като част от прегледа на изпълнението на директивата, предприет от Европейската комисия, може да се направи оценка дали директивата взема предвид — на практика — нуждите и правата на жените, които са жертви на насилие.

- ЕС следва да проучи възможността за присъединяване към Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието срещу жените и домашното насилие (Истанбулската конвенция). Към настоящия момент това е най-всеобхватният регионален инструмент за борба с насилието срещу жените. Резултатите от проучването на FRA могат също така да помогнат на държавите членки на ЕС, да ратифицират конвенцията.
- Държавите членки на ЕС, се приканват да разработят конкретни национални планове за действие относно насилието срещу жените, за които при липса на данни на национално равнище да се използват резултатите от проучването. Дейци на гражданското общество, работещи с жени, които са жертви на насилие, могат да бъдат полезно включени в разработването на планове за действие, помагайки да се гарантира, че последните са устойчиви и ще доведат до практически резултати за жертвите.
- Политиката на ЕС в областта на заетостта, образованието, здравеопазването и информационните и комуникационните технологии следва да разгледа последиците от насилието срещу жените в съответните области. Това следва да бъде отразено на равнището на държавите членки в конкретни политически мерки и национални планове за действие, насочени към тези различни области.
- ЕС следва да гарантира, че механизмите за финансиране, продължаващи работата на DAPHNE и други програми, които допринасят по различни начини за закрилата на децата, младите хора и жените срещу всички форми на насилие, могат да се използват допълнително в помощ на изследванията и дейностите на организациите на гражданското общество, противодействащи на насилието срещу жените. Финансиране е необходимо по-специално за работата на целевите услуги за подпомагане на жертвите в областта на насилието срещу жените.

- Подходите с ударение върху жертвите и с ударение върху правата към жените като жертви на насилие трябва да бъдат засилени на равнището на ЕС и на държавите членки. През последните години се появиха положителни примери в някои държави членки, които признават „домашното“ насилие и насилието от страна на „интимния партньор“ като случаи, изискващи намесата на държавата, а не като личен проблем.
- ЕС и държавите членки могат да обявят ангажираността си да събират редовно данни за различните форми на насилието срещу жените. Това може да осигури обширна база данни за разработването на политически реакции и действия по места. Този процес може да бъде подпомогнат от Евростат и неговите съответни експертни групи и може да се използва за подаване на данни към специализираните органи за наблюдение на ООН и на Съвета на Европа, както и на Европейския институт за равенство между половете.
- Политиките и националните планове за действие на ЕС и държавите членки за борба с насилието срещу жените трябва да се разработват въз основа на данни, извлечени непосредствено от преживените от жените случаи на насилие. Данните за преживените от жените случаи на насилие следва да се събират в допълнение на административните данни и данните на наказателното правосъдие, които не обхващат по-голямата част от недоклажданите случаи на превръщане в жертва. ЕС и държавите членки следва да подпомагат и финансират проучвания при съгласувани усилия за откриване на информация относно обхвата и естеството на насилието, изпитвано от жените. Тези проучвания може да се повтарят през няколко години за измерване на процесите на развитие във времето.

Проучването накратко

Проучването на FRA относно насилието срещу жените — въз основа на преки интервюта с 42 000 жени, е най-всеобхватното проучване към днешна дата в Европейския съюз и в целия свят относно преживените от жените случаи на насилие.

С оглед на това, че официалните механизми за събиране на данни не отразяват реалния мащаб и реалното естество на насилието срещу жените, различни международни и национални субекти и организации многократно са призовавали за събиране на данни за тази специфична злоупотреба с правата на човека. С публикуването на резултатите от проучването на FRA, ЕС и неговите държави членки имат — за първи път — съпоставими данни за целия ЕС, на базата на които да формулират политиките и да предприемат конкретни действия за справяне с насилието срещу жените.

Защо FRA извърши проучване относно насилието срещу жените?

FRA подготви проучването след искане на испанското председателство на Съвета на ЕС през 2010 г., както и на Европейския парламент, да се съберат сравними данни относно основаното на пола насилие срещу жените.

Кой взе участие в проучването?

Във всяка държава членка на ЕС, участие в проучването взеха не по-малко от 1500 жени — от 1500 в Естония до 1620 в Чешката република, с изключение на Люксембург, където бяха интервюирани 908 жени.

Целевата група на проучването беше цялото население от жените на възраст от 18 до 74 години, които живеят в ЕС и говорят поне един от официалните

езици на своята държава на пребиваване. Всички респонденти бяха подбрани на случаен принцип и резултатите от проучването са представителни както на европейско, така и на национално равнище.

Как беше подготвено и проведено проучването?

FRA проведе консултации с ключови лица, вземащи политически решения, работещи в тази област, изследователи и експерти по проучвания относно подготовката на проучването и темите, които следва да бъдат обхванати.

Проект на въпроси за проучването беше тестван в шест държави членки на ЕС: Финландия, Германия, Унгария, Италия, Полша и Испания. Резултатите от предварителния тест бяха използвани при изготвянето на окончателния въпросник за проучването във всички 28 държави членки на ЕС.

Всички интервюта бяха проведени лице в лице от интервюиращи от женски пол в домовете на интервюираните. Използван беше стандартен въпросник, изготвен от FRA въз основа на утвърдени инструменти за проучване и преведен на основните езици, използвани в държавите членки на ЕС. Въпросниците бяха попълвани от интервюиращите при използване на химикалка и хартия (PAPI) или на лично интервюиране с помощта на компютър (CAPI), при което интервюиращите използват лаптопи за попълването на въпросника. Интервютата бяха проведени от април до септември 2012 г.

Работата на място бе ръководена от Ipsos MORI — голяма международна фирма за проучвания, работеща в партньорство с HEUNI (Европейски институт за превенция и контрол на престъпността към ООН) и UNICRI (Изследователски институт на ООН по междурегионална престъпност и правосъдие). Изпълнението на проекта се ръководеше от персонала на FRA.

Какви въпроси бяха зададени в рамките на проучването?

В обхвата на проучването бяха личните преживявания на жените на физическо и сексуално насилие, психологическо насилие от страна на партньора, сексуален тормоз и преследване. Повечето въпроси се отнасяха до преживяванията на жените от навършването на 15-годишна възраст, но във въпросника на проучването бяха включени и редица въпроси относно преживените от жените случаи на насилие в детството – преди навършването на 15-годишна възраст, в случаи, в които са участвали извършители на зряла възраст. В проучването бяха включени също така въпроси за мненията и впечатленията на жените относно насилието срещу жените и домашното насилие.

Въпросите в рамките на проучването се отнасяха до инциденти на насилие от страна партньорите и на други извършители. На жените бяха зададени също и някои общи въпроси за тяхната възраст, образованието им и заетостта (като пример), които могат да се използват за по-подробен анализ на взаимовръзките и рисковите фактори на превръщането в жертва.

На всички жени бяха зададени едни и същи въпроси, преведени на езиците на държавите членки.

За допълнителни подробности относно подготовката и наблюдението на работата на място вижте пълния текст на техническия доклад за проучването на адрес: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/vaw-survey-technical-report>.

FRA — Агенция на Европейския съюз за основните права

Насилието срещу жените: общоевропейско проучване

Резултатите накратко

Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2014 г.

2014 г. — 44 стр. — 21 × 29,7 см.

ISBN 978-92-9239-374-8

doi:10.2811/56075

Допълнителна информацията за Агенцията на Европейския съюз за основните права (FRA) може да намерите в интернет. Тя е достъпна на интернет страницата на FRA: fra.europa.eu.

КАК ДА СЕ СДОБИЕМ С ПУБЛИКАЦИИТЕ НА ЕС?

Безплатни публикации:

- един екземпляр:
чрез EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- повече от един екземпляр или постери/карти:
от представителствата на Европейския съюз (http://ec.europa.eu/represent_bg.htm),
от делегациите в страни извън Европейския съюз (http://eeas.europa.eu/delegations/index_bg.htm),
като се свържете с услугата Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_bg.htm) или като се
обадите на 00 800 6 7 8 9 10 11 (безплатен номер в ЕС) (*).

(*) Информацията, както и повечето обаждания са безплатни (възможно е обажданията от мрежата на някои оператори, от обществени телефони или от хотели да бъдат таксувани).

Платени публикации:

- чрез EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Платени абонаменти:

- чрез някой от търговските представители на Службата за публикации на Европейския съюз (http://publications.europa.eu/others/agents/index_it.htm).

HELPING TO MAKE FUNDAMENTAL RIGHTS A REALITY FOR EVERYONE IN THE EUROPEAN UNION

Насилието срещу жените накърнява основни права на жените като достойнство, достъп до правосъдие и равенство между половете. Например една на всеки три жени е преживяла физическо и/или сексуално насилие от навършването на 15-годишна възраст; една на всеки пет жени е преживяла преследване; всяка втора жена е била изправена пред една или повече форми на сексуален тормоз. Това, което изпъква, е картина на широка злоупотреба, която засяга живота на много жени, но системно не се докладва пред властите. Поради това обхватът на насилието срещу жените не е отразен в официалните данни. Проучването на FRA е първото по рода си проучване на насилието срещу жените в 28-те държави членки на Европейския съюз. То се основава на интервюта с 42 000 жени в ЕС, като обхваща въпроси за преживяно от тях физическо, сексуално и психологическо насилие, както и за случаи на насилие от страна на интимния партньор („домашно насилие“). Проучването включва също въпроси относно преследване, сексуален тормоз и ролята на новите технологии в случаите на злоупотреба с жените. Освен това жените са били запитани относно случаи на насилие в детството. Въз основа на подробните констатации FRA предлага планове за действия в различни области, които са засегнати от насилието срещу жените, като излиза извън тесните рамки на наказателното право и прилага широк обхват - от заетостта и здравеопазването до новите технологии.

Служба за публикации

FRA – АГЕНЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ОСНОВНИТЕ ПРАВА

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Виена – Австрия

Тел. +43 158030-0 – Факс +43 158030-699

fra.europa.eu – info@fra.europa.eu

facebook.com/fundamentalrights

linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency

twitter.com/EURightsAgency

ISBN 978-92-9239-374-8

9 789292 139374 8